

Модельна навчальна програма

«УКРАЇНСЬКА ЖЕСТОВА МОВА»

**для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти
для дітей із порушеннями слуху (осіб зі зниженим слухом)**

(авт. Біланова О. А., Іващенко Л. Д.)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»

(наказ Міністерства освіти і науки України від 26.04.2022 № 383 у редакції
наказу Міністерства освіти і науки України 28.07.2022 № 672)

Пояснювальна записка

Навчальний предмет «Українська жестова мова» є однією з головних дисциплін мовно-літературної освітньої галузі, бо є важливим для формування всебічно розвиненої мовної особистості з порушеннями слуху, передбачає опанування УЖМ на основі словесної - української мови.

Усвідомлення ролі і значущості УЖМ поряд зі словесною мовою – українською (білінгвізм), стає не лише ключовим елементом у розумінні стратегії освітнього поступу для здобувачів зі зниженим слухом, а й інструментом здатності мислити двома мовами, здатності не стільки сприймати і переробляти інформацію, скільки шукавати і знаходити зміст цієї інформації двома мовами, пов'язувати засвоєну інформацію зі змістом подій минулого, теперішнього і майбутнього, робити усе це надбанням індивідуального й колективного досвіду у формі “діалогу культур”.

Програма розроблена з урахуванням вимог Державного стандарту базової середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України № 898 від 30 вересня 2020 р., наказу Міністерства освіти і науки України від 07 грудня 2021 року № 1317 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-10 (11) класів спеціальних закладів середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами»), ключових напрямів Нової української школи, реалізації положень неперервності мовної освіти, компетентнісних засад переходу від початкової до базової середньої освіти, зокрема адаптаційного циклу (5–6 класи).

Мета навчання української жестової мови - розвиток мовної особистості здобувача освіти з порушеннями слуху, яка оволодіває УЖМ - цілісною інформаційно-мовною системою, як другою мовою, на основі першої - УМ, забезпечує розвиток (мислення, пам'яті, комунікації у різних формах), формування компетентного мовця, який вивчає жестомовну культуру й традиції Українського товариства глухих.

Відповідно до мети вирішуються **завдання**:

1) розкриття й формування потенційних можливостей, мовного чуття, здібностей мовної особистості до опанування мовного багатства УЖМ (комунікативне, кінетичне, семантичне, морфологічне, синтаксичне) й активно користуватися ним, удосконалювати у формах жестового й писемного мовлення;

2) розвиток і засвоєння знань, формування вмій і навичок - необхідних компетентностей для здійснення ефективної комунікації;

3) виховання ціннісного ставлення до української жестової мови, як другої, усвідомлення естетичної й культурної цінності УЖМ, забезпечення умов і можливостей її використання поряд з УМ в соціумі.

Вивчення української жестової мови відіграє важливу роль у розвитку жестового, словесного (писемного) мовлення, формуванні компетентнісного досвіду мовної особистості, адже в процесі вивчення і порівняння двох мов реалізується не лише мовна, мовленнєва, комунікативна, а й компенсаторно-розвиткова складова, що надзвичайно важливо для учнів зі зниженим слухом.

Програма охоплює чотири (комунікативна, мовна, мовленнєва, соціокультурна) **змістові компетентнісні лінії**. Кожна з ліній є своєрідним важливим напрямом, має свою мету, завдання, а в комплексі - є своєрідним концентрично-спіральною механізмом забезпечення, розширення, поглиблення і набуття не епізодичного, а систематичного компетентнісного досвіду мовної особистості здобувача освіти з порушеннями слуху.

Парадигма УЖМ2-УМ1 і змістові компетентнісні лінії.

Мовна – знання про: УМ і УЖМ, як знакові комунікативні, інформаційні мовні системи, подібність, відмінність (порівняння, співставлення, аналіз, класифікація, визначення та ін.);

Мовленнєва – володіння рецептивними, продуктивними (пасивними) навичками усного, писемного, дактильного мовлення та калькованого жестового мовлення, природного жестового мовлення;

Комунікативна – володіння навичками монологічного, діалогічного мовлення, розвиток здатності застосовувати природне, кальковане жестове мовлення, словесне (писемне, дактильне, усне) мовлення як засіб спілкування відповідно з урахуванням теми (мети, завдань, ситуації, намірів і особливостей учасників комунікації);

Соціокультурна – від ознайомлення до володіння:

а) знаннями про культурні, етичні правила, норми, особливості, традиції чуючої спільноти і глухої спільноти, застосування знань під час спілкування з урахуванням соціокультурних умов комунікації;

б) вміннями усвідомленого переходу (переключення) між УМ і УЖМ, УМ і МЖМ, МЖМ і УЖМ під час спілкування.

Всі чотири лінії пронизує **перекладна** (пряма, зворотна) **лінія**, яка окремо не виділена, але знаходить своє відображення в поступовому оволодінні вміннями точно перекладати СО (ЖО), ССП (ЖСП), СР (ЖР), відтворювати зміст інформаційного повідомлення (висловлювання) засобами другої мови зі збереженням значення-смислу, форми, стилю висловлювання, яке представлено засобами першої мови.

Вивчення програмового матеріалу з УЖМ вибудовано з урахуванням міжпредметних зв'язків. Це сприятиме поглибленому розумінню мовних явищ, розширенню світогляду, формуванню умінь застосовувати суміжні знання з інших навчальних предметів. У запропонованій системі видів навчальної діяльності особливе місце посідають завдання, вправи, які спрямовані на формування мовних, мовленнєвих, комунікативних навичок, як здатності учнів усвідомлено засвоювати,

інтегрувати сформовані види навичок зі змістом висловлювання, як становлення умінь використовувати особистий мовний тезаурус (жестівник-словник) для індивідуального вирішення різноманітних вербальних і невербальних ситуативних завдань (від репродуктивного осмислення до творчого пошуку).

Програма складається з пояснювальної записки, основної частини, яка містить такі компоненти: зміст навчального матеріалу, види навчальної діяльності, очікувані результати навчання, які відповідають вимогам Державного стандарту базової середньої освіти, напрями компенсаторно-розвиткової роботи.

У програмі не передбачено поділ годин на вивчення тієї чи іншої теми. Це робить вчитель жестової мови самостійно.

У програмі використано скорочення: жестова одиниця - ЖО, жестосполучення - ЖСП, жестове речення - ЖР, українська жестова мова - УЖМ, жестова мова - ЖМ, міжнародна жестова мова- МЖМ, словесна мова - СМ, словесне речення - СР, словосполучення- ССП, словесна одиниця - СО, українська мова - УМ, кальковане жестове мовлення - КЖм, дактильне мовлення - Дм, немануальний компетент - НК, активна рука -АР, пасивна рука - ПР, жестове ім'я - ЖІ, калькована жестова одиниця -КЖо, граматична основа - ГО, граматична помилка - ГП, однорідні члени речення - ОЧР, члени речення - ЧР.

УКРАЇНСЬКА ЖЕСТОВА МОВА
5 клас
(35 годин, 1 година на тиждень)

Змістові компетентнісні лінії:

- ❖ комунікативна
- ❖ мовна
- ❖ мовленнєва
- ❖ соціокультурна

Зміст навчального матеріалу.

Кінетика. Будова жесту.

Семантика.

Морфологія. Частина мови. Жестоназва. Жестоознака. Жестоособа. Жесточисло. Жестодія. Прижестодія.

Синтаксис. Жестосполучення. Види жестових речень.

Пізнаємо світ української жестової мови.

Тексти за типами і жанрами мовлення.

Індивідуальне мовлення.

Міжнародна жестова мова (ASL-американська дактильна абетка).

Орієнтовні теми для поглибленого вивчення.

Повторення.

Основна частина

Зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності	Очікувані результати навчання	Напрями компенсаторно-розвиткової роботи
------------------------------------	-----------------------------------	--------------------------------------	---

Кінетика. Будова жесту

<p>Повторення вивченого у початковій школі. Кінетичні особливості жесту. Конфігурації в УЖМ. Локалізації жестів. Характер та напрям руху у жести. Немануальний компонент. Нотація (запис) жесту. Прості жести. Складні жести. Складені жести, особливості побудови.</p>	<p>– пояснення з використанням наочності (відео- і мультимедійна презентація, таблиці «Українські дактилеми», «Компоненти жесту», «Конфігурації», «Локалізації», «Характер і напрям руху», «Немануальний компонент», «Запис жесту», «Складний жест», «Складений жест») та ін.; – робота (аналіз, синтез) з кінетичним матеріалом; – бесіда; – дидактична гра; – робота з жести́вниками: підбір жести́в за певним компонентом; вивчення і порівняння складних (складених) жести́в; ознайомлення з графічною фіксацією жесту (фото, малюнок, відео), його елементів (стрілки широкі-вузькі, короткі-довгі, кругові-прямі-</p>	<p>Учень/учениця: – знає компоненти жесту (конфігурація, локалізація, характер і напрям руху, немануальний компонент), правильно називає і позначає; - визначає всі компоненти у жести́; - впізнає жест за його характеристикою; - добирає пари жести́в, які різняться одним компонентом (БАТОН-АВТОБУС, ХЛОПЧИК-ДІВЧИНКА, КИСЛИЙ*- ОРЕЛ); - розрізняє за однакової конфігурації вказівні жести і числові жести; – підбирає (тематичні) жести за певним компонентом; – знає відмінності між конфігураціями і дактилемами; – розуміє роль НК, застосовує його при показі жесту (КИСЛИЙ*, СУМ); – знає і розрізняє прості, складні, складені жести; одnorучні і дворучні жести; симетричні (ОСІНЬ, ПРИРОДА) і несиметричні (ПИРІЖОК, ЧОВЕН); – знає особливості побудови складних, складених жести́в;</p>	<p>– Розвиток і збагачення жестового мовлення шляхом точного відтворення компонентів ЖО; – розвиток жестового мовлення, рухової моторики, візуального сприйняття; – розвиток логічного мислення, уваги, візуально-рухової пам'яті; – розвиток уміння застосовувати здобуті мовні знання у комунікативній діяльності; – покращення навичок вміння передачі думок з забарвленням емоційного стану та виразу і показу жестового мовлення ;</p>
---	---	--	---

Творення жестів.	діагональні; точки великі-малі та ін.) – виконання практичних і тренувальних вправ.	– розрізняє види жестів та їхнє значення; – розуміє роль головного жесту при творенні похідних (ЧОЛОВІК – БРАТ, ХЛОПЧИК; ЖІНКА – ДРУЖИНА, СЕСТРА, ДІВЧИНКА, та ін.); – використовує складні, складені жести у мовленні; – зчитує складні, складені жести різних почерків жестового мовлення.	– коригування дрібної моторики пальців рук в процесі удосконалення навичок продукування жестового мовлення.
Семантика			
Семантичне значення жесту. Однозначність і багатозначність. Групи жестів за значенням: антожести, синожести, новожести, старожести. Основний жест і його варіанти.	Застосування стратегій осмислення нового матеріалу за допомогою візуалізації: - пояснення з демонстрацією наочності (таблиці «Антожести», «Синожести», «Багатозначні жести», «Жести-терміни історичного спрямування», «Жести-терміни оздоровчого напрямку», «Жестове ім'я» та ін., мультимедійні презентації); – бесіда; – обмін думками; – робота з тематичними текстами;	Учень/учениця: – знає, що таке семантичне значення жесту, перекладає на УМ; - пояснює семантичне значення вивчених ЖО: МОЛОДИЙ (ЗЕЛЕНИЙ) - недосвідчений, СУМКА (ВІДРО) - ручка предмета та ін.; - вміє пояснити значення групи ЖО, об'єднаних семантично: НЕМОВЛЯ, МАЛЕЧА, ДИТИНА, ХЛОПЧИК, ПІДЛІТОК, ЮНАК (ПАРУБОК), ЧОЛОВІК), правильно записати; - пояснює лексичне значення знайомих СО: <i>рід, родовід, князь, князівство</i> ; - користується жестівниками (словниками) для уточнення значення ЖО	– розвиток жестового мовлення, аналітико-синтетичного мислення в процесі наведення прикладів різних груп жестової лексики; – розвиток вмінь застосовувати набуті знання при складанні жестосполучень, речень з цими групами жестів; – розвиток свідомого запам'ятовування визначень груп жестів

<p>Жестове ім'я. Усна народна творчість (приказки, прислів'я, загадки) в УМ.</p>	<p>– дидактичні ігри; – складання речень з вивченими лексичними одиницями, введення їх у тексти різних жанрів; – тренувальні вправи, в т.ч і письмові, жестові диктанти, прямий і зворотній переклад різних семантичних груп ЖО.</p>	<p>(СО); – знає, що таке антожести, синожести, новожести, старожести, правильно розрізняє та ін., наводить приклади, використовує у власному мовленні; – з переліку жестів визначає певну групу жестів за семантичним значенням; - доповнює синожестовий ряд за ключовою одиницею (СМІХ, ВЕСЕЛО, РАДІСТЬ; СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ, РОУТЕР, МОБІЛЬНИЙ ЗВ'ЯЗОК, ВАЙ-ФАЙ; ЗАГАДКА, РЕБУС, КРОСВОРД; ПАН, ГОСПОДАР, ХАЗЯЇН; СЕЛЯНИ, ЗЕМЛЕРОБИ; СТЬОПКІН, КАМЕНСЬКА, ЧЕПЧИНА). - розрізняє ім'я, прізвище, по-батькові у словесній мові і ЖЕСТОВЕ ІМ'Я в ЖМ; використовує відповідно до комунікативної ситуації; - називає ЖІ друзів, рідних і співвідносить з ім'ям і прізвищем у СМ; - знає основний жест, варіанти (КАВА, ІМ'Я, БУРЯК, ЗЕМЛЯ, ПЕЧИВО, СКОВОРІДКА, ШОКОЛАД); - користується жестами-термінами тематичного спрямування (наприклад, ЖЕСТОВЕ ІМ'Я, ІМ'Я, ПРІЗВИЩЕ, ПО-БАТЬКОВІ, ПІБ; назва МІСТА, (СЕЛА),</p>	<p>(слів) за значенням і доречне їхнє практичне застосування у власному мовленні; – збагачення жестівникового і словникового запасу; – розвиток моторних, мовно-рухових, візуальних навичок.</p>
--	--	--	--

		<p>ОБЛАСТІ (РАЙОНУ) КРАЇНИ);</p> <ul style="list-style-type: none"> - класифікує жести за різним значенням; - закріплює, уточнює, збагачує власний жестівник (словник) новими термінологічними одиницями тематичного спрямування; - самостійно аналізує правильність (хибність) ЖО у різних формах мовлення; - правильно відтворює жестову одиницю певної конфігурації за її; - розуміє зміст приказок (прислів'їв, загадок), здійснює переклад (за необхідною допомогою), бере активну участь у груповому тлумаченні змісту нових СО; - веде і заповнює "Мій словничок" новими (вивченими) поняттями. 	
<p>Морфологія. Частини мови Жестоназва</p>			
<p>Повторення вивченого у 4 класі. Жестоназва - частина мови. Число жестоназв. Жестоназви за</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснення з ознайомленням правил, схем "Жестоназва - іменник"; - бесіда, обговорення; - створення наочних 	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розпізнає жестоназви серед інших частин мови, правильно ставить запитання, наводить приклади; - знає терміни ЖЕСТОНАЗВА, ХТО? ЩО? ІМЕННИК, ВЛАСНА НАЗВА, ЗАГАЛЬНА НАЗВА, ОДНИНА, МНОЖИНА, ГРУПА, РІД, ЧОЛОВІЧИЙ*; 	<p>- збагачення, розширення і формування нових знань про жестоназву, як частину мови в УЖМ, її роль у мовленні глухих користувачів,</p>

<p>тематикою. Жестоназва - іменник. Власні і загальні назви. Рід іменників. відмінювання іменників жіночого, чоловічого і середнього роду.</p>	<p>матеріалів (таблиць); - граматичні вправи; - жестовий диктант; - кінетичні вправи на розрізнення однакових ЖО з різним значенням (показ, сприймання, зчитування); - вправи на прямий і зворотній переклад ЖО, ЖСП, ЖР з новими і вивченими жестоназвами (іменниками); - складання простих речень з використанням вивчених ЖО, СО; - дидактичні ігри “Впізнай жестоназву”, “Утвори множину”, “Знайди помилку”; - диференційована й індивідуальна робота з формування мовних, мовленнєвих навичок при вивченні ЖО (СО) різного тематичного спрямування.</p>	<p>ЖІНОЧИЙ* СЕРЕДНІЙ*, ВІДМІНЮВАННЯ (ЗМІНА); - знає групи жестоназв і правильно наводить приклади одноручних ЖО: - прості: ВІВТОРОК, БАБУСЯ, ІСТОРІЯ та ін.; - складні: ЛАМПА, КВІТКА, ОБІД та ін.; - складені: СНІДАНОК, ВЕЧЕРЯ та ін.; - класифікує відповідні жести для утворення синонімічного ряду (ПІСНЯ - СПІВ, СПІВАНКА, ГІМН); - знає і чітко застосовує способи творення ЖО на позначення однини і множини: а) повторення однією рукою ЖО: ДІВЧИНКА - ДІВЧАТКА, ВОЇН - ВОЇНИ та ін.; б) повторення послідовне ЖО: ДРУГ-ДРУЗІ, БАТЬКО-БАТЬКИ; в) одночасне повторення двома руками ЖО: ДЕРЕВО - ДЕРЕВА, КВІТКА - КВІТКИ, КЛАС - КЛАСИ; г) додавання до основної ЖО допоміжної ЖО (РІЗНИЙ*, БАГАТО, ДУЖЕ БАГАТО+ артикуляція <i>a-ф</i>): ОВОЧІ (ПОМІДОР+ РІЗНИЙ), ФРУКТИ (ЯБЛУКО+БАГАТО), ТРАНСПОРТ (МАШИНА+РІЗНИЙ),</p>	<p>усвідомлене порівняння іменником в УМ; - розвиток співставлення, усвідомлення, класифікації розуміти мовний і мовленнєвий, комунікативний матеріал з вивчення жестоназви, а не просто завчити його); - розвиток вміння засвоювати необхідну інформацію, аналізувати, пояснювати, співставляти шляхом перекладу, зберігати у пам'яті і користуватися практично; - розвиток самостійної дослідницької діяльності; - виявлення і розвиток інтересу до кількісного, семантичного</p>
--	--	---	---

		<p>ЛЮДСТВО (ЛЮДИНА+ДУЖЕ БАГАТО +артикуляція <i>a-ф</i>) та ін.;</p> <p>д) застосування різних форм: ДИТИНА-ДІТИ;</p> <p>- знає і правильно застосовує на позначення збірного поняття:</p> <p>а) дві-три ЖО: ВЗУТТЯ (ЧЕРЕВИКИ+РІЗНИЙ), ОДЯГ (КОФТА + РІЗНИЙ), ПОСУД (ТАРІЛКА + КАСТРЮЛЯ +РІЗНИЙ), КАНЦТОВАРИ (РУЧКА+ЗОШИТ +РІЗНИЙ);</p> <p>б) одну ЖО: ТВАРИНИ, МЕБЛІ, та ін.;</p> <p>- застосовує точні конфігурації при показі ЖО: ОСІНЬ, ПРИРОДА, МИСТЕЦТВО; БОРЩ, БОГ, КОРОЛЬ; СЕРЕДА, ВОВК, БІНОКЛЬ; МОДА, МОДЕЛЬ, ЛІХТАРИК; НОУТБУК, КНИГА, БУТЕРБРОД; ДОЩ, СНІГ, КОМП'ЮТЕР; СОНЦЕ, ДУШ, ЛАМПА та ін.</p> <p>- знає ЖО тематичних груп і правильно застосовує у мовленні:</p> <p>а) предмети канцелярського приладдя, оргтехніки;</p> <p>б) шкільних меблів,</p> <p>в) шкільних приміщень,</p> <p>- розрізняє природні ЖО: ЛІНІЙКА, ГУМКА, КЛЕЙ, РУЧКА (2), штучні кальковані, утворені від першої дактилеми</p>	<p>багатства жестоназв в УЖМ;</p> <p>- стимулювання потреби у вивченні і правильному застосуванні ЖО у власному мовленні, знати словесний відповідник;</p> <p>- заохочення до активного використання жестівників з метою засвоєння основних жестоназв, їхніх варіантів та знання словесних відповідників (СО).</p>
--	--	---	--

		<p>(МАРКЕР, СКАНЕР, ЛАВКА БІБЛІОТЕКА та ін.);</p> <ul style="list-style-type: none"> - розрізняє за значенням різні ЖО на позначення однієї жестионазви: <ul style="list-style-type: none"> а) ЗОШИТ, РОЗКРИТИ ЗОШИТ, ЗАКРИТИ ЗОШИТ; б) КОВДРА, ТОНКА КОВДРА, ТОВСТА КОВДРА, КОВДРА СПАДАЄ; - добирає до жестионазви синожести: АРМІЯ - ВІЙСЬКОВИЙ, ВОЇН, БОЄЦЬ, СОЛДАТ; - розрізняє ЖО за спільними компонентами, знаходить відмінності: ХЛОПЕЦЬ-ВОДА, ДЗВІНОК-УРОК, ЛАМПА-СОНЦЕ, ВІВТОРОК-ВЕРЕСЕНЬ-ДЗЕРКАЛО, ДИТИНА-ЛЯЛЬКА, СУМКА-ВІДРО, ГОЙДАЛКА-ЗИМА, ВІШАЛКА-ВІРУС, ОСІНЬ-ПРИРОДА, ЗЕМЛЯ-ПІСОК, БУС-ВАГОН, ТЮЛЬПАН-МОЛИТВА, ФОРМА-ФІГУРА, ВІЙНА-БІЙ, МИР-ДРУЖБА, СВІТ-М'ЯЧ, СОВІСТЬ-ОБРАЗА, ХАРАКТЕР-СОРОЧКА; - використовує ЖО на позначення іменників (синонімів, споріднених), різних відмінків: СІМ'Я: <i>сім'я (сім'я, сім'єю), родина (родини, родині, родиною)</i>; ДОЧКА: <i>донечко, донька, доця</i>; СИН: <i>синок, синочок</i>; 	
--	--	---	--

		<p>БАТЬКО: <i>тато, татко, татусь, батечко</i> та ін.;</p> <ul style="list-style-type: none"> - характеризує іменник (визначає групу, рід, число); - використовує жести-терміни (ІМЕННИК, ВЛАСНА НАЗВА, ЗАГАЛЬНА НАЗВА, ЖІНОЧИЙ РІД, ЧОЛОВІЧИЙ РІД, СЕРЕДНІЙ РІД, ВІДМІНЮВАННЯ, ОДНИНА, МНОЖИНА, ВІДМІНОК) у мовленні, знає словесний відповідник; - користується таблицею і називає відмінки іменника; - відносить жест до конкретної групи, наводить приклади, пояснює свою думку; - розрізняє однакові ЖО з різним значенням, правильно використовує їх при складанні речень (ГРАФІК, МЕНЮ, СПИСОК, РОЗКЛАД. <i>Вчителька склала список учнів.</i> - ВЧИТЕЛЬКА СКЛАДАТИ + ВЖЕ СПИСОК УЧЕНЬ*. <i>З квітня змінився розклад руху транспорту</i> - КВІТЕНЬ МІСЯЦЬ МІНЯТИ+ВЖЕ ТРАНСПОРТ РОЗКЛАД; - утворює число іменника всіх родів (за зразком, схемою); - знаходить і правильно перекладає ЖО (СО) у текстах різної тематики. 	
--	--	--	--

Жестоознака

<p>Жестоознака - частина мови: ознаки, місцезнаходження. Семантичне значення жестоознак. Творення жестоознак. Жестоознака і прикметник. Якісні, відносні, присвійні прикметники.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснення з ознайомленням правил, схем, інструкцій (Кінетичний аналіз жестоознаки”; - створення наочних матеріалів (таблиць); - вправи перекладні, на диференціацію та ін.; -робота з жестової лексики; - лексичні вправи; -граматичні вправи; -підбір запитань до жестоознак (прикметників); - жестовий диктант; - розрізнення ЖО за локалізацією, немануальним (емоційним) компонентом; - складання ЖР, СР з використанням вивчених ЖО, СО; - дидактичні ігри “Утвори жестоознаку”, “Впізнай жестоознаку”, “Переклади 	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розпізнає жестоознаку серед жестоназви, інших частин мови, правильно ставить (підбирає) запитання, наводить приклади; - знає терміни ЖЕСТООЗНАКА, ПРИКМЕТНИК, ЯКИЙ*, ЯКІСНИЙ*, ВІДНОСНИЙ*, ПРИСВІЙНИЙ*, МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ, правильно використовує у власному мовленні; - за допомогою вчителя відтворює ЖСП за якісними, відносними, присвійними прикметниками (<i>вільна країна</i> - КРАЇНА ВОЛЯ*, <i>смачне печиво</i> - ПЕЧИВО СМАЧНО*, <i>дика тварина</i> - ТВАРИНА ДИКИЙ*); - правильно вставляє жестоознаку в ЖСП після жестоназви: ДЗВОНИК ОСТАННІЙ (<i>останній дзвоник</i>), КАЗКА ГЕРОЙ+ЛИСИЦЯ НЕГАТИВНИЙ (<i>героїня казки-Лисиця негативна</i>), ВОЇНИ ХОРОБРІ (<i>хоробрі воїни</i>); - утворює від жестоназви за значенням жестоознаку з НК: СОНЦЕ-СОНЯЧНИЙ, ЗІРКА-ЗОЛЯНИЙ, СПІВ-СПІВУЧИЙ, ВОГОНЬ-ВОГНЯНИЙ, ВЕСНА- 	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток інтересу до нових знань про жестоознаку, прикметник; - стимулювання потреби у вивченні і правильному застосуванні жестоознак у власному мовленні, знати СО; - розвиток жестового мовлення в процесі підбору точних жестоознак, які відображають характерні властивості предметів і явищ; - розвиток вмінь аналізувати, порівнювати класифікувати ЖО (СО) різних тем; - постійне збагачення жестового і словникового запасу вивченими поняттями
--	--	--	---

	<p>жестосполучення”, “Поділи на групи”, “Підбери запитання”, “Так чи ні” та ін.;</p> <p>- диференційована й індивідуальна робота з формування мовних, мовленнєвих навичок при вивченні ЖО (СО) різного тематичного спрямування.</p>	<p>ВЕСНЯНИЙ та ін.;</p> <p>- вміє правильно застосовувати додатковий ЖО до основної при творенні жестознак: СОЛОНІЙ-СОЛОНІШИЙ (СОЛОНІЙ+ЩЕ), ТОНКИЙ-ТОНКІШИЙ (ТОНКИЙ+ЩЕ), МІЦНИЙ-МІЦНІШИЙ (МІЦНИЙ+ЩЕ) та ін.;</p> <p>- знає точні ЖО для відтворення змісту прикметника у словосполученні (<i>образотворче мистецтво</i> - МИСТЕЦТВО ОБРАЗОТВОРЧИЙ (ФОРМА + МАЛЮВАННЯ);</p> <p>- за допомогою жестівника (словника) уточнює значення ЖО (СО), знає точне значення;</p> <p>- за допомогою вчителя класифікує ЖСП за ознакою (властивостями: присвійності, відносності, якості) предметів, явищ: <i>Солов'їна, співуча мова</i> - МОВА ЯК ТОЙ ПТАХ СОЛОВЕЙ І ПІСНЯ, <i>Справжня дружба</i> - ДРУЖБА СПРАВЖНІЙ*, <i>Початкова школа</i>- ШКОЛА МОЛОДШИЙ*;</p> <p>- розрізняє ЖО за: семантичним значенням і локалізацією, немануальним (емоційним) компонентами: ХОЛОДНИЙ - КРИЖАНИЙ: <i>холодний(-а, -е, -і)</i> - <i>крижаний (-а, -е, -і)</i>; ТЕПЛИЙ - ГАРЯЧИЙ: <i>теплий(-а, -е, -і)</i> - <i>гарячий(-а, -е, -і)</i>; ЗЕЛЕНИЙ - МОЛОДИЙ:</p>	<p>3 теми</p> <p>“Жестоознака”, “Прикметник”.</p>
--	---	--	---

		<p>зелений(-а,-е,-і) - молодий (-а,-е,-і);</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостійно робить кінетичний аналіз жестознаки, як ЖО, за компонентами; - за допомогою вчителя або класу складає прості речення з вивченими ЖО (СО): <i>Князь - сувора, мужня, справедлива людина.</i> КНЯЗЬ ЛЮДИНА СУВОРИСТЬ*, СМІЛИВІСТЬ*, СПРАВЕДЛИВІСТЬ*; - уточнює семантичне, структурне значення жестознак з вивчених тем шляхом перегляду відеозаписів ЖО. 	
Жестоособа			
<p>Жестоособа - - частина мови: ознаки, запитання, групи осіб, числа. Способи творення жестозіб II, III особи. Використання ЖО при побудові жестових</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснення з ознайомленням правил, схем; - створення наочних матеріалів (таблиць); - вправи перекладні, на розрізнення та ін.; - бесіда; - робота з лексичним значенням займенника; - жестовий диктант; - граматичні вправи; 	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розпізнає жестозобу серед інших частин мови, особливо, від жестоназви правильно ставить запитання, наводить приклади; - знає терміни: ЖЕСТООСОБА, ЗАЙМЕННИК, ХТО? I (ПЕРША) ОСОБА, II (ДРУГА) ОСОБА, III (ТРЕТЯ) ОСОБА, ОДНИНА, МНОЖИНА, співвідносить зі словесним відповідником; - вміє замінювати жестоназву жестозобу (ЖІНКА-ВОНА, ХЛОПЧИК-ВІН, КОШЕНЯ-ВОНО, КОЗАКИ-ВОНИ), правильно використовувати у мовленні (МІЙ 	<p>-формування уявлень про жестозобу і займенник, як частин мови, в УЖМ і УМ;</p> <ul style="list-style-type: none"> -розвиток знань і вмінь визначати і застосовувати способи творення жестозіб у жестовому мовленні; - виявлення і розвиток інтересу до структурно-семантичного

<p>речень. Жестоособа і займенник.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - побудова речень із використанням займенників; - робота з деформованим текстом; - аналіз і розрізнення простих і складних жестів (Я - ТИ, ВІН - ВОНА, МИ - ВОНИ); - складання простих речень з використанням вивчених жестоосіб з урахуванням і правильним використанням жестопростору, немануального компоненту (спрямований погляд), як необхідного маркера; - мовнодидактичні ігри на застосування просторового орієнтування “ВІН-ЙОГО”, “ВОНА-ІЇ”, “ВОНИ-ІХ”; “Сусіди у класі”, “Хто чий друг”, “Моя родина”, “Мій товариш” та ін. - диференційована і групова робота. 	<p>ТАТО ПРОГРАМІСТ (ПРОГРАМА + ЛЮДИНА), ВІН РОБИТИ +ТВОРЧИСТЬ ПРОГРАМА ФОРМАТ РІЗНИЙ*);</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає і використовує способи творення займенників III особи від основного жесту: ВІН (ХЛОПЕЦЬ+ТИ), ВОНА (ЖІНКА+ТИ) та ін.; - знає і впізнає відмінювані жестоособи I особи однини (Я-ХТО?) за допомогою вчителя (МЕНІ, МЕНЕ, МНОЮ, НА МЕНІ та ін., ставить правильно запитання (КОМУ? КОГО? КИМ? НА КОМУ?); - за допомогою вчителя здійснює кінетичний розбір варіантів ЖО, аналізує компонентну структуру, порівнює використання пальців: <ul style="list-style-type: none"> а) ЗІ МНОЮ. <i>Ти йдеш зі мною</i> (конфігурація вказівним пальцем поєднає з великим пальцем АР до конфігурації пасивної руки, локалізація VII звертається до себе); б) ЗІ МНОЮ. <i>Зі мною йдемо разом</i> (конфігурація + великий палець йде від особи до себе, локалізація V); в) З ТОБОЮ. <i>З тобою йде...</i> (конфігурація вказівним пальцем поєднає з великим пальцем АР до конфігурації пасивної руки, локалізація VII звертається до 	<p>багатства жестоосіб в УЖМ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - стимулювання потреби у вивченні і правильному застосуванні ЖО у власному мовленні, знанні словесного відповідника; - заохочення до активного використання жестівників з метою засвоєння основних жестоосіб, їхніх варіантів, знання (порівняння) зі словесними відповідниками.
--	---	--	---

		<p>особи);</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміє змінювати жестоособи і визначати число (Я-МИ-ВОНИ, ТИ-ВИ), використовувати правильні ЖО, перекладати і використовувати словесні відповідники; - правильно вставляє жестоознаку в ЖСП після жестоназви: ГРОШІ МІЙ* КИШЕННЯ* (мої кишенькові гроші), - вміє будувати ЖСЛ, ЖР з двома жестоособами, використовує жестопростір і немануальний компонент (спрямований погляд, артикуляцію, емоційний супровід): <ul style="list-style-type: none"> а) ВІН- ХЛОПЧИК ТВІЙ* ДРУГ (вказівка на двох присутніх у класі); б) Я - ВАША ВИХОВАТЕЛЬКА (вказівка на себе і присутніх у класі); в) ВОНА Є БАБУСЯ. ВОНА БАГАТО+о-го РОКІВ (вказівка на ученицю і праворуч) та ін. 	
		Жесточисло	
<p>Жесточисло - частина мови. Розряди жесточисел (кількісні і порядкові</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснення з ознайомленням правил, схем - “Розряди жесточисел”; 	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає і розпізнає жесточисло серед інших частин мови, знає запитання, правильно ставить, наводить приклади; - знає терміни ЖЕСТОЧИСЛО, КІЛЬКІСТЬ, СКІЛЬКИ? ПОРЯДОК, 	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток інтересу до нових знань про жесточисло в УЖМ, числівник в УМ; - стимулювання потреби у вивченні і

<p>ЧОТИРИ, ЧЕТВЕРТИЙ*). Прості, складні і складені жесточисла. Творення жесточисел (3, 13, 30, 33, 2013). Позначення жесточисел письмово (6, шість, VI). Стійкі конструкції на позначення кількісних відношень, їхні особливості.</p>	<p>- створення наочних матеріалів (таблиць); - вправи перекладні, на розрізнення та ін.; - бесіда (обмін думками), “Мозковий штурм”; - жестовий диктант; - граматичні вправи; - побудова речень із використанням числівників; - дидактичні ігри “Так” чи “Ні”;; - диференційована й індивідуальна робота з формування мовленнєвих, вмінь, навичок при вивченні ЖО (СО) тематичних груп.</p>	<p>КОТРИЙ? ЧИСЛІВНИК і використовує у своєму мовленні; - розрізняє кількісні (ОДИН* ДІМ) і порядкові (ПЕРШИЙ* ДІМ) числівники і запитання до них (СКІЛЬКИ?, КОТРИЙ?*); - знає прості (складні, складені) числівники, використовує їх у мовленні, вміє зчитувати; - володіє особливостями і способами творення: а) простих числівників (ТРИ - ТРЕТІЙ, ТРИНАДЦЯТЬ, ТРИСТА та ін.), б) складних (ШІСТЬ, ШІСТДЕСЯТ, ШІСТСОТ), в) складених (ДВІ ТИСЯЧІ ТРИНАДЦЯТЬ), правильно зчитує і знає письмові символи); - розрізняє число (2013) і рік (2013) за допомогою вчителя; - вміє запитувати, використовує питання КОТРА* (ГОДИНА)? - момент часу, СКІЛЬКИ (ГОДИН)? - тривалість часу та відповідати ДРУГА ГОДИНА, ДВІ ГОДИНИ; - знає і застосовує способи позначення кількості ОДИН-П'ЯТЬ у конструкціях ЖО (ОДИН*-П'ЯТЬ ГОДИНА, ОДИН*-П'ЯТЬ КОПІЙКА, ОДИН*-П'ЯТЬ МІСЯЦЬ, ОДИН* - П'ЯТЬ РІК та ін.);</p>	<p>правильному застосуванні жесточисел, запитань до них у власному мовленні, опануванні символу числа, словесного відповідника; - розвиток компетенцій у правильній побудові складних, складених ЖО, їх використання у ЖСП, ЖР.</p>
--	---	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> - застосовує правильні конструкції у своєму мовленні; - за допомогою вчителя працює над складанням ЖР з іншими частинами мови (<i>Василь по дорозі до школи знайшов сто гривень. В-а-с-и-л-ь</i> ДОРОГА ДО ШКОЛА* СТО ГРИВЕНЬ ЗНАЙТИ+ВЖЕ; <i>У п'ятому класі діти зібрали тисячу гривень для собак у притулку. ДІТИ П'ЯТЬ*</i> КЛАС ЗБИРАТИ + ВЖЕ ОДИН ТИСЯЧА ГРИВЕНЬ ДЛЯ КОРМ СОБАКА*; - встановлює зв'язок між попереднім досвідом і новим у вивченні теми “Жесточисло”, “Числівник”. 	
Жестодія			
<p>Жестодія - частина мови. Ознаки, синтаксична роль. Запитання до жестодій. Творення жестодій минулого, теперішнього,</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснення з ознайомленням правил, схем “Локалізації жестодій у часових формах”; - створення наочних матеріалів (таблиць); - вправи перекладні, на розрізнення та ін.; 	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розпізнає жестодію серед інших частин мови, знає запитання, правильно ставить, наводить приклади; - знає терміни: ЖЕСТОДІЯ, ЧАС МИНУЛИЙ, ЧАС ТЕПЕРІШНІЙ, ЧАС МАЙБУТНІЙ, правильно використовує у власному мовленні; - вміє пояснити семантичне значення вивчених ЖО (ХВАЛИТИ-ХВАЛИТИСЯ, ПОВЕРНУТИ - ПОВЕРНУТИСЯ, БАЧИТИ - 	<ul style="list-style-type: none"> - формування знань про жестодію, як частину мови; - розвиток знань і вмінь визначати дію та ознаки дієслова (час, числа, рід) та їх використання в жестовому мовленні; - удосконалення навичок вивчення

<p>майбутнього часів. Зміна за родами у минулому часі. Жестодії однини і множини. Жестодія дієслово.</p>	<p>- бесіда; - робота над уточненням семантичного значення жестодій; - жестовий диктант; - Вправи “Добери жестодію”, “Поняття-дієслово-жест”, “Поняття-жестодія, дієслово”, “Доповни речення” та ін.; - диференційована, групова й індивідуальна робота з формування мовленнєвих, вмінь, навичок при вивченні ЖО (СО) тематичного спрямування.</p>	<p>БАЧИТИСЯ) добирати СО, правильно записувати; - вміє аналізувати жестодію, виділяти головні ознаки: зміна за часами (минулий, теперішній, майбутній); зміна за числами (однина і множина); зміна за родами (чоловічий, жіночий, середній) минулого часу (СПІВАВ, СПІВАЛА, СПІВАЛО); - вміє самостійно добирати жести за значенням дій за часом (ЗАЙМАВСЯ-ЗАЙМАЮСЯ-ЗАЙМАТИМУСЯ), також за родами (ХОДИВ - ХОДИЛА - ХОДИЛО); за числами (ХОДИТЬ - ХОДЯТЬ); - на прикладі жестодії відтворює різні позначення у жестових конструкціях (ПРОПУСТИТИ, ДАВАТИ, ПАДАТИ, ЧУТИ, ЛЮБИТИ, ХОДИТИ, ЛІТАТИ) - за допомогою вчителя здійснює жестовий переклад речення або невеликий текст в письмове мовлення; - знає та використовує найуживаніші жестодії в побутовому спілкуванні; - розрізняє ЖО за одним компонентом: ЗАПАМ'ЯТАТИ - ПРАТИ, МРІЯТИ - МИСЛИТИ та ін.; - завершує незакінчені ЖР, СР за допомогою активного жестівника (словника). - за допомогою вчителя працює над</p>	<p>жестодій шляхом перегляду відеозаписів за темами; -розвиток вміння аналізувати та порівнювати класифікацію жестодій за певним розділом теми; - збагачення жестово-словникового запасу новими поняттями.</p>
--	--	---	--

		складанням ЖР з іншими частинами мови (Українці мають свої традиції. УКРАЇНСЬКИЙ+ЛЮДИ МАТИ* ТРАДИЦІЯ+БАГАТО СВІЙ*.	
Прижестодія			
Прижестодія - частина мови. Ознаки. Запитання. Групи прижестодій за значенням. Утворення прижестодій від інших частин мови. Роль прижестодій у жестосполученні, реченні. Прижестодія і прислівник.	Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: - пояснення з ознайомленням правил, схем “Групи прижестодій”; - створення наочних матеріалів (таблиць); - вправи на спостереження, виділення ознак ЖО, перекладні, на розрізнення, порівняння та ін.; - бесіда (обмін думками), “Мозковий штурм”; - жестовий диктант; - граматичні вправи; - побудова речень із використанням ЖО, СО; - дидактичні ігри “Так” чи “Ні”;	Учень/учениця: - розпізнає прижестодію серед інших самостійних частин мови, знає ознаки, розрізняє групи ЖО, знає запитання, правильно ставить, наводить приклади; - знає терміни і правильно використовує ПРИЖЕСТОДІЯ, ПРИСЛІВНИК, ЗАПИТАННЯ, КОЛИ, ЗВІДКИ, ДЕ, ЯК, КУДИ та ін.); - розрізняє, підбирає ЖО до запитання: ЯК? ДОБРЕ, ДЕ? ЗВЕРХУ, КУДИ? ДОДОМУ, КОЛИ? ВРАНЦІ та ін.; - за допомогою вчителя робить розбір СП на ЖСП з питаннями: всі працюють (як?) дружно. ВСІ ПРАЦЮВАТИ ДРУЖНО. Квіти цвітуть (коли?) навесні - КВІТИ+ЦВІСТИ ВЕСНА*; - добирає антожести з однаковою конфігурацією, але з різним напрямком руху: УНИЗУ-УГОРІ, ПРАВОРУЧ-ЛІВОРУЧ, ВПЕРЕД-НАЗАД;	- збагачення, розширення і формування нових знань про прижестодію, як частину мови в УЖМ, її роль у мовленні глухих користувачів, усвідомлене порівняння з прислівником в УМ; - розвиток співставлення, усвідомлення, класифікації розуміти мовний і мовленнєвий, комунікативний матеріал з вивчення прижестодії, а не просто завчити його); - розвиток вміння

	<p>“Добери прижестодію до запитання”, “Знайди зайве” та ін.;</p> <p>- диференційована й індивідуальна робота з формування мовленнєвих, вмінь, навичок при вивченні ЖО (СО) тематичних груп.</p>	<p>- знаходить, обирає з поданих пар прижестодію: РАДІСНИЙ-РАДІСНО, ДОБРИЙ-ДОБРЕ, ХОЛОДНИЙ - ХОЛОДНО, ЛІВИЙ-ЛІВОРУЧ та ін., вміє поставити запитання;</p> <p>- вміє добирати (утворювати) до ЖО синожести з урахуванням контексту: ВСЕ ОДНО, БАЙДУЖЕ, ОДНАКОВО, НЕ МАЄ ЗНАЧЕННЯ; ХОЛОДНО, МОРОЗНО, ЗИМНО; НІЖНО, ЛАГІДНО, М'ЯКО та ін.;</p> <p>- вірно підбирає ЖО до запитань у ЖСЛ: СЛУХАТИ (ЯК?) УВАЖНО, (ЯК?) НЕ ЗОВСІМ РОЗУМНИЙ, ДОРОГА (КУДИ?) ЛІВОРУЧ, (ЯК?) ДУЖЕ (ЯК?) ДИВНО та ін.;</p> <p>- правильно утворює прижестодію від:</p> <p>а) жесто назви: ВЕСНА-ВЕСНОЮ, НАВЕСНІ, РІК - ЩОРОКУ, БІК -ЗБОКУ, ЗУСТРІЧ - НАЗУСТРІЧ та ін.;</p> <p>б) жесто ознаки: НИЗЬКИЙ-НИЗЬКО, БАРВИСТИЙ - БАРВИСТО, ЩЕДРИЙ - ЩЕДРО та ін.</p> <p>- за допомогою вчителя тлумачить зміст приказок: <i>Більше діла-менше слів</i> -РОБИТИ БІЛЬШЕ ГОВОРИТИ МЕНШЕ. Берись дружно - не буде сутужно- ВІЗЬМИ ДРУГ* ВАЖКО НЕ БУДЕ; Чесне діло роби сміло - СПРАВА ЧЕСНО РОБИТИ СМІЛИВО та ін.;</p> <p>-за допомогою вчителя працює над</p>	<p>засвоювати необхідну інформацію, аналізувати, пояснювати, співставляти шляхом перекладу, зберігати у пам'яті і користуватися практично;</p> <p>- розвиток самостійної дослідницької діяльності;</p> <p>- виявлення і розвиток інтересу до кількісного, семантичного багатства прижестодій в УЖМ;</p> <p>- стимулювання потреби у вивченні і правил застосуванні ЖО у власному мовленні, знати словесний відповідник.</p>
--	---	---	---

		<p>складанням ЖР з іншими частинами мови (<i>Тихо тече річка за селом</i> - РІЧКА ПОВІЛЬНО БІЖИТЬ* СЕЛО ТАМ ; <i>Навколо хати росте калина.</i> - КАЛИНА РОСТИТИ* ХАТА ПОРУЧ;</p> <p>- бере участь у груповій дискусії тлумачення змісту приказок (прислів'їв) з метою знаходження прислівників: <i>Готуй сани влітку, а воза взимку. Краще замовчати, ніж по-дурному сказати. У гостях добре, а дома завжди краще.</i></p>	
<p>Синтаксис Жестосполучення. Види жестових речень</p>			
<p>Жестосполучення. Відмінність жестосполучення від жесту й речення. Головний і залежний жест в жестосполученні. Речення, його</p>	<p>розповідь; - пояснення з демонстрацією наочності; - бесіда; - побудова ЖСП і ЖР з ЖО, застосування точної жестової лексики для складання речень певними частинами мови; - спостереження над ЖО у ЖСП і ЖР; - визначення членів ЖСП, ЖР та співставлення зі словосполученням і реченням,</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>- може пояснити, що таке жестосполучення (ЖСП) його відмінності між жестом (ЖО) і жестовим реченням (ЖР); - розуміє, що ЖО є будівельним матеріалом для ЖСП і ЖР, вміє будувати ЖСП і ЖР з ЖО і використовувати у мовленні; - знає терміни: ЖЕСТОСПОЛУЧЕННЯ, РЕЧЕННЯ, ГРАМАТИЧНА ОСНОВА, ПІДМЕТ, ПРИСУДОК, ОДИН ГОЛОВНИЙ ЧЛЕН, ДВА ГОЛОВНІ ЧЛЕНИ, РЕЧЕННЯ-</p>	<p>- формування знань про жестосполучення та жестове речення; - розвиток творчої уяви при складанні речень за малюнком; - формування вмінь та знань побудови синтаксичних та жестових конструкцій; - розвиток вміння</p>

<p>граматична основа (підмет і присудок). Види речень за метою висловлювання: розповідні (стверджувальні, заперечні), питальні, спонукальні (схеми). Роль немануального компонента при побудові речень. Види речень за емоційним забарвленням. жестів. Побудова діалогу.</p>	<p>визначення частин мови; - створення схеми: “ Підмет і присудок”, “ Види речень: стверджувальні, заперечні, питальні, спонукальні”; - робота за текстом-діалогом (ствердження, заперечення) -обмін думками; - індивідуальна робота із застосуванням НК; - складання речення за малюнками, схемами; - жестовий диктант “Доповни речення”; - дидактичні ігри “Впізнай речення”, “Знайди помилку”; - робота з деформованим текстом; - переклад жестового відеоролика на УМ; - вправи “Утворення жестосполучень” (“Утворення словосполучення”); “Утворення жестових речень” (“Утворення словесних речень”, “Знайди у реченні ...” та ін.</p>	<p>РОЗПОВІДЬ*, РЕЧЕННЯ-ПИТАННЯ*, РЕЧЕННЯ-СПОНУКАННЯ*, БУДОВА РЕЧЕННЯ та їхні відповідники в УМ; - розрізняє види ЖСП, визначає головний і залежний жести, вміє позначати за схемою: <i>чудова країна</i> - КРАЇНА ЧУДОВИЙ*, <i>сучасна школа</i> - ШКОЛА СУЧАСНИЙ*; <i>виконувати сумлінно</i> - СУМЛІННО ВИКОНУВАТИ; - розрізняє ЖР за метою висловлювання - використанням НК, наводить приклади: <i>Друг завжди в біді допоможе</i> - ДРУГ ЗАВЖДИ ДОПОМАГАТИ БІДА . <i>Друг завжди в біді допоможе?</i>- ДРУГ ЗАВЖДИ ДОПОМАГАТИ БІДА? <i>Друг завжди в біді допоможе!</i> - ДРУГ ЗАВЖДИ ДОПОМАГАТИ БІДА! - вміє будувати питальні речення, використовує питальні ЖО (ЩО? ХТО? КУДИ?ЯК? ЧОМУ? та ін.), НК (підняття брів), знає відмінності у побудові питальних речень в УМ: <i>Як ти оздоровлюєшся?</i> - ТИ ОЗДОРОВИТИСЯ ЯК? <i>Куди ти поїхав оздоровлюватися?</i> ТИ КУДИ ЇХАТИ* ОЗДОРОВИТИСЯ? <i>Чому інший оздоровлювався?</i> ЧОМУ ОЗДОРОВИТИСЯ + ВЖЕ НЕ ТИ та ін. - розуміє і розрізняє види речень за</p>	<p>ведення діалогу з різними формами (бесіди, дискусії, міркування); - розвиток логічного мислення при доповненні речень, користуючись різними формами мовлення; - покращення навичок вміння передачі думок, почуття емоційного стану, використовуючи найбільш виразні та точні жести; - розвиток вміння правильно інтонувати речення СМ та ЖМ; - корекція дрібної моторики пальців рук в процесі удосконалення навичок письма; - збагачення жестово-словникового запасу новими</p>
--	--	---	--

		<p>емоційним забарвленням, наводить приклади <i>Швидше ховайтеся! Лунає повітряна тривога!</i> ХОВАТИ* ШВИДКО ОГОЛОШЕННЯ ТРИВОГА ПОВІТРЯ*;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміє відмінності у побудові стверджувальних і заперечних ЖР і СР: <i>Так! Я буду крізь сльози сміятись (Леся Українка). ТАК! Я БУДУ ЧЕРЕЗ СЛЬОЗА СМІХ*. Ні, я жива, я буду вічно жити (Леся Українка). НІ Я ЖИТИ БУДУ ВІЧНО;</i> - здійснює прямий і зворотний переклад розповідних стверджувальних речень за допомогою вчителя; - бере участь у діалозі, правильно відповідає стверджувальними (заперечними) реченнями; - знаходить помилки і самостійно виправляє у деформованому тексті, використовує набуті знання правильної побудови ЖСП, ЖР та письмовому тексті - ССП і СР; - вміє будувати діалог і використовує різні форми запитання-відповідей (УЖМ, КЖм, писемне мовлення). 	<p>поняттями.</p>
<p>Комунікативна компетентнісна змістова лінія</p>			

Пізнаємо світ української жестової мови

<p>Інформаційний ресурс УЖМ, як повноцінної мовної системи. Форми мовлення. УЖМ і СМ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – розповідь; – пояснення з елементами бесіди; – відео-і мультимедійна презентація; – робота з текстами у різних формах мовлення (дактильне, жестове природне, жестове кальковане, письмове, усне); – обмін думками; – «Мозковий штурм» (заповнення таблиці «Відмінності між мовою та формами мовлення» або «Спільне і відмінне у СМ і ЖМ). 	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> – знає, що таке жестова мова як мовна система, форми мовлення – жестове природне, жестове кальковане, дактильне, письмове, усне, розуміє їхню роль у житті глухої людини; – обирає форми мовлення і експериментує з ними; - поважає себе за здатність до спілкування з іншими; - володіє інформацією про ЖМ і СМ: знає їхні назви; особливості сприймання, продукування мовлення; спільне і відмінне; - пояснює різницю між мовою та формами мовлення; - використовує форми мовлення відповідно до умов спілкування. 	<ul style="list-style-type: none"> – розвиток індивідуального мовного простору, форм мовлення, пізнавальної і творчої активності, мислення, візуального сприймання, уваги на основі ознайомлення учнів з поняттями «жестова мова», «словесна мова», «форми мовлення»; – удосконалення дрібної моторики пальців руки (рук), мовленнєво-рухових навичок показу і зчитування форм мовлення.
---	---	--	--

Тексти за типами і жанрами мовлення

<p>Типи текстів. Розповідь. Опис.</p>	<p>Застосування стратегій систематизації, узагальнення вивчених типів (жанрів)</p>	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає типи текстів, їхні ознаки, особливості побудови; 	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток індивідуальності - відчуття себе
---------------------------------------	--	--	---

<p>Есе. Міркування. Тексти за жанрами мовлення. Текст на основі візуалізації. Письмовий текст тематичного спрямування. Переказ тексту. Текст Гімну України.</p>	<p>текстів: виділення ознак, особливостей побудови, ключових понять тощо; спостереження над певним типом (жанром) тексту (подача інформації у вступі, основній частині, заключенні); - спостереження над візуалізацією тексту наставником, як зразка для наслідування; - пояснення з використанням комп'ютерних технологій (мультимедійних презентацій, відеороликів); - бесіда; - вибір переказу тексту з урахуванням можливостей учня (детальний, стислий, вибірковий); - знаходження і виділення ключових понять у тексті, розуміння їхнього змісту; - дидактичні ігри («Упізнай героя», «Так – Ні», «Пантоміма»); - обмін думками, обговорення; - робота з частинами тексту;</p>	<p>- знає і правильно використовує терміни ТЕКСТ, ВИДИ ТЕКСТІВ, РОЗПОВІДЬ, ОПИС, ЕСЕ, МІРКУВАННЯ, БУДОВА ТЕКСТУ, КЛЮЧОВІ СЛОВА, КАЗКА, ЛЕГЕНДА, ПОВІСТЬ, ПРИКАЗКА, ПРИСЛІВ'Я, МЕТАФОРА, ЕПІТЕТ; - вміє розповідати, описувати, міркувати, виражати думки за планом (серією сюжетних малюнків) - 5-15 ЖР; - доповнює текст за початком (серединою, кінцівкою) за допомогою вчителя; - вміє у тексті виражати свої почуття, ставлення, правильно представляти факти; - вміє подавати інформацію про події, пам'ятні дати, виражати свої емоції, застосовуючи доречні ЖО; - вміє переказувати за самостійно складеним планом, створюючи власні висловлювання; - розуміє і відтворює зміст сприйнятого повідомлення (малюнок, відео-, мультимедійна презентація); - знає, що таке прямий і зворотній переклад і вміє перекладати різні типи тексту; - вміє самостійно складати за малюнком (предмета, явища) план опису жестово і письмово;</p>	<p>повноцінним користувачем УЖМ; - розвиток вмінь спілкуватися в колективі і виражати інформацію у різних типах текстів, та різних жанрових текстів; - заохочення зацікавленості читання та переказування невеликих текстів в словесно-жестовому мовленні; - розвиток вміння відповідати на запитання за змістом баченого повідомлення (зокрема художнього тексту, відеотексту) УМ та УЖМ, - розвиток вміння описувати картини або відеоролика; - збагачення жестівника (словника)</p>
---	--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> - обговорення; - висловлення і обґрунтування власної думки; - вивчення напам'ять уривків тексту УЖМ, зокрема першого стовпчика і приспіву Гімну України; - конкурс "Краще виконання Гімну України" - диференційована, групова робота. 	<ul style="list-style-type: none"> - знає і наводить приклади образних засобів тексту (метафори, епітетів та ін.), розуміє їхню роль у тексті; - під час обговорення надає характеристику героїв міфів і казок за допомогою навідних запитань УЖМ; - виразно читає вірш з урахуванням норм УМ і УЖМ; - бере участь у груповій дискусії тлумачення змісту приказок (прислів'їв): <i>зробив діло - гуляй сміло</i>; - самостійно розгадує загадки. 	<p>словника здобутими ЖО і СО;</p> <ul style="list-style-type: none"> – розвиток майстерності виразного читання вірша або переказу в жестовому мовленні; – удосконалення навичок самовираження під час комунікації, розвиток найточнішого висловлення своєї точки зору і позицій для кращого взаєморозуміння і розвитку позитивних навичок у спілкуванні.
Індивідуальне мовлення			
<p>Монологічне мовлення. Діалогічне мовлення.</p>	<p>Діагностика індивідуального мовлення (визначення переваг і мінусів);</p> <ul style="list-style-type: none"> - експериментування з мовленням (способи самовираження у різних формах); 	<p>Учень/учениця:</p> <p>розповідає про свої враження, висловлює найпростіші судження щодо різноманітних подій (за допомогою вчителя, словесно, УЖМ);</p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснює (у нескладних випадках) значення відомих ЖО (СО); користується 	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток індивідуального мовлення на основі зразків жестового мовлення вчителя; аналіз помилок, виправлення їх,

	<ul style="list-style-type: none"> - опанування діалогічними репліками, розуміння соціальних ролей і застосування у формах спілкування, - опрацювання діалогічних текстів за темами; - спостереження і обговорення почерків індивідуального мовлення; - визначення стратегій покращення (збагачення, удосконалення, виправлення помилок) індивідуального мовлення в КЖм, УЖм, писемного), мовленнєвої поведінки. 	<p>словниками та вживає їх у мовленні;</p> <ul style="list-style-type: none"> - відповідає на запитання короткими і повними реченнями шляхом застосування білінгвального методу навчання; - уважно сприймає, відтворює готовий текст будь-якого стилю, переказує його за складеним планом засобом КЖм і УЖм; - списує текст, розуміє його зміст, ставить до них питання. Пише каліграфічно, правильно. 	<p>запам'ятовування правильного застосування;</p> <p>розвиток уважності, логічного мислення, оперативності при удосконаленні навичок індивідуального мовлення у різних формах;</p> <p>коригування рецептивних навичок, вмінь точно сприймати, відтворювати, аналізувати сприйняту інформацію;</p> <ul style="list-style-type: none"> - удосконалення і закріплення виразності рухів, чіткої образності ЖО у віршованих текстах для якісного зчитування.
<i>Соціокультурна компетентнісна змістова лінія</i>			

Міжнародна жестова мова. Міжнародна (американська -ASL) дактильна абетка

<p>Знайомство з міжнародною ЖМ. Знайомство. Привітання, прощання. Пори року. Місяці. Дні тижня. (ЖМ-ASL) Міжнародна (американська -ASL) дактильна абетка.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: - розповідь з елементами пояснення, бесіди, демонстрацією наочності; - вправи на ознайомлення ЖО, уточненням семантичного значення, співставлення з зі знайомими ЖО в УЖМ; - ознайомлення з відеожестівником, прийомами роботи (пошук необхідної інформації, вивчення конкретної ЖО); - вправи на аналіз і сприймання образу дактилем УЖМ і МЖМ, здійснення мовленнєво-зорово-рухового контролю; - вправи на підбір і постановку запитань до ЖО; - вправи на порівняння і визначення структурних особливостей ЖО в рідній і МЖМ;</p>	<p>Учень/учениця: - ознайомлений(на) з: міжнародною жестовою мовою (МЖМ), як мовною системою, хто нею користується, навіщо користується; міжнародною дактильною абеткою (системою і кількістю дактилем); - розрізняє терміни: МІЖНАРОДНА ЖЕСТОВА МОВА - УКРАЇНСЬКА ЖЕСТОВА МОВА); - впізнає, зчитує вивчені дактилями, вміє показувати, знає СО - англійські літери, записує і впізнає; - вивчає і знає ЖО з вивчених тем: вміє показувати, аналізувати, зчитувати, порівнювати з ЖО в УЖМ; - користується відеожестівником, знає, як знайти ЖО за темою; - за допомогою вчителя правильно позначає та закріплює дактилями УЖМ та МЖМ (ASL); - вивчає, порівнює, співставляє ЖО вітання (прощання) УЖМ і МЖМ (ASL), визначає спільний компонент (однакова конфігурація: ПРИВІТ - HELLO, БУВАЙ-GOODBYE); - усвідомлює значення вивчення МЖМ, як</p>	<p>- збагачення, розширення і формування нових знань про міжнародну жестову мову, як мовну систему, її роль у спілкуванні глухих іноземних користувачів; - формування лінгвокраїнознавчої, соціолінгвальної компетентностей, що надає можливість користуватися автентичними ЖО, мовленнєвими зразками, типовими для спілкування у певному колі носіїв мови; - розвиток мовних, мовленнєвих здібностей учнів, жестово-словесного</p>
---	---	---	---

	<p>- застосування стратегії осмислення змісту інформації, які відповідають поставленому завданню;</p> <p>– дидактичні ігри “Впізнай жест”, “Однакові дактилеми” та ін.;</p> <p>– диференційована й індивідуальна робота з формування мовленнєвих, лексичних навичок при вивченні ЖО тематичних груп МЖМ.</p>	<p>збагачення рідної, української жестової мови.</p>	<p>форм мовлення;</p> <p>-розвиток вмінь розвивати рецептивні навички іншомовного мовлення на основі зразків для наслідування за наставником, аналізувати сприйняту інформацію;</p> <p>- розвиток дрібної моторики пальців рук, просторового бачення відчуття при показі ЖО;</p> <p>- розвиток форм мовлення, пізнавальної і творчої активності, мислення, візуального сприйняття, уваги на основі ознайомлення учнів з поняттями «міжнародна жестова мова» і порівняння з УЖМ.</p>
Повторення			

<p>Систематизація, узагальнення знань і вмінь, здобутих впродовж навчального року.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - використання наочності (відео- і мультимедійна презентація, таблиці); - бесіда; - робота з текстами у різних формах мовлення (дактильне, жестове природне, жестове кальковане, письмове, усне); - робота з жестівниками: підбір жестів за певним компонентом; вивчення і порівняння складних (складених) жестів; ознайомлення з графічною фіксацією жесту (фото, малюнок, відео), його елементів; - побудова ЖСП і ЖР з ЖО, застосування точної жестової лексики для складання речень певними частинами мови; - спостереження над ЖО у ЖСП і ЖР; - обмін думками; - індивідуальна робота із застосування з НК; - дидактичні ігри; - вправи на порівняння і визначення структурних особливостей ЖО в рідній і 	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає компоненти жесту (конфігурація, локалізація, характер і напрям руху, немануальний компонент), правильно називає і позначає; - добирає ЖО різної конфігурації, на цій основі пояснює зміст ЖО; - знає, що таке семантичне значення жесту, перекладає на УМ, самостійно аналізує правильність чи хибність семантичного значення ЖО в ЖСП і ЖР, наводить приклади; - класифікує жести за різним значенням; - вивчає, порівнює, співставляє дактилями, конфігурації та ЖО в УЖМ і МЖМ (ASL); - розпізнає морфологію частин мови УЖМ, знає і правильно ставить запитання, наводить приклади; - знає, що таке жестосполучення (ЖСП) його відмінності між жестом (ЖО) і жестовим реченням (ЖР); - розуміє, що ЖО є будівельним матеріалом для ЖСП і ЖР, вміє будувати ЖСП і ЖР з ЖО і використовувати у мовленні; - виразно читає поетичні твори з урахуванням норм УМ і УЖМ; 	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток і систематизація знань з розділів: «Кінетика.Будова жесту», «Семантика», «Жестоназва», «Жестоознака», «Жесточисло», «Жестодія», «Жестоособа», «Прижестодія», «Синтаксис: Жестосполучення. Види жестових речень.», «Тексти за типами і жанрами мовлення», «Індивідуальне мовлення», «Пізнаємо світ УЖМ», «Міжнародна жестова мова (ASL-американська дактильна абетка)»; - розвиток і збагачення жестового мовлення шляхом точного відтворення компонентів жесту;
--	---	--	---

	<p>МЖМ; - складання речень з вивченими лексичними одиницями, введення їх у тексти різних жанрів; – тренувальні вправи, в т.ч і письмові, жестові диктанти, прямий і зворотній переклад різних семантичних груп ЖО.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - розуміє зміст приказок (прислів'їв, загадок), здійснює переклад (за необхідною допомогою), бере активну участь у груповому тлумаченні змісту нових СО; - вміє розповідати, описувати, міркувати, виражати думки за планом (серією сюжетних малюнків) - 5-15 ЖР; - вміє у тексті виражати свої почуття, ставлення, правильно представляти факти, переказувати за самостійно складеним планом, створюючи власні висловлювання; - веде і заповнює “Мій словничок” новими (вивченими) поняттями. 	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток жестового мовлення, рухової моторики, візуального сприйняття про інформацію, текст, тему висловлювання, монологічне та діалогічне мовлення, типи мовлення; – розвиток жестово-словесного мовлення у процесі засвоєння компетенцій Нової української школи; - заохочення до активного використання жестівників з метою засвоєння основних ЖО, їхніх варіантів, знання (порівняння) зі словесними відповідниками; - удосконалення і закріплення виразності рухів, чіткої образності ЖО у віршованих текстах для якісного
--	--	---	--

			зчитування; - збагачення жестово-словникового запасу новими поняттями.
Рекомендована тематика для поглибленого вивчення			
<p>Українська мова – душа українського народу. Основні відомості про українців. Київ - столиця України. Легенди, перекази про заснування Києва. Край (село, місто), в якому я живу. Звичаї і традиції рідного краю. Роль навчання в житті людини. Розподіл часу (дорослої людини, малої дитини). Раціональний розподіл часу школяра. Державні символи України, їхнє значення. Козаки – славні захисники нашої Батьківщини. Армія Збройних Сил України. Мій родовід. Моя школа, мій клас. Дружба — найбільший скарб. Народні (рослинні, тваринні, пісенні, образотворчі, поетичні) символи українського народу. Українська народна пісня. “Ой у лузі червона калина” та ін. Виникнення математики як науки. Математика в сучасному світі. Роль математики в родинному бюджеті. Кишенькові гроші (накопичення та витрати дитини). Риси характеру людини. Мої риси характеру. Лідерські якості. Чи є у мене лідерські якості? Різноманітний світ природи. Організм людини. Комп’ютери та їх різновиди. Правила віртуального етикету. Безпека під час війни. Поведінка під час війни і в мирний час. Що робити, коли повітряна тривога? Екологічні проблеми мого краю.</p>			

Здоров'я і здоровий спосіб життя - важливі людські цінності.

Види спортивних змагань. Мої улюблені змагання.

Хвороби людини (коронавірус). Шляхи запобігання. Засоби захисту, гігієна організму.

Екскурсії: Молочне виробництво. М'ясо-ковбасне виробництво. Цукеркове виробництво. Пожежна частина. Пекарня.

Рекомендовані ресурси:

1. Богданова О.Ю. Коновалова М.В. (2019). Словник синонімів та антонімів сучасної української мови. 5–11-й класи. Київ: Видавнича група «Основа». 176 с.
2. Географічний жестівник: континенти, країни, міста. С. Кульбіда, І. Чепчина та ін. Посібник. Київ: СПКТБ УТОГ. 2014. 96 с.
3. Глібчук Н., Добосевич У. (2016). Словник міжчастиномовних омонімів сучасної української мови, Львів, Видавництво «Апріорі», 640 с
4. Іванюшева Н.В., Скурчинський В.В. (2020). Минуле і сучасне у жестовій мові: посібник. Київ: СПКТБ УТОГ. 230 с.
5. Малиновський А. (2020). Кольори тиші. Режим доступу <https://www.facebook.com/kolorytyshi.CO/videos/artem-malynovskyi/415358642968018/>
6. Українська жестова мова. Жестівник : навчальний посібник. С.Кульбіда, І.Чепчина та ін. К.: [Педагогічна думка], 2012. 206 с.
7. Український жестівник для батьків. Жестівник. С. В. Кульбіда, І. І. Чепчина, Н. В. Іванюшева, Н. Б. Адамюк. НАПН України, Ін-т спец. педагогіки, Лаб. Жестової мови, Укр. т-во глухих. К.: СПКТБ УТОГ, 2011. 380 с.
8. Словник жестових мов. Режим доступу <https://www.spreadthesign.com/uk.ua/search/>

УКРАЇНСЬКА ЖЕСТОВА МОВА
6 клас
(35 годин, 1 година на тиждень)

Змістові компетентнісні лінії:

- ❖ комунікативна
- ❖ мовна
- ❖ мовленнєва
- ❖ соціокультурна

Зміст навчального матеріалу.

Кінетика. Будова жесту.

Семантика.

Морфологія. Самостійні частини мови:

Жестоназва. Жестоознака. Жестоособа. Жесточисло. Жестодія. Прижестодія.

Службові частини мови. Прижест.

Синтаксис простого речення з однорідними членами.

Спілкування українською жестовою мовою.

Вивчення і дослідження текстів.

Індивідуальне мовлення.

Міжнародна жестова мова (ASL-американська дактильна абетка)

Орієнтовні теми для поглибленого вивчення.

Повторення.

Основна частина

Зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності	Очікувані результати навчання	Напрями компенсаторно- розвиткової роботи
--	---------------------------------------	--------------------------------------	--

Кінетика. Будова жесту

<p>Компоненти жесту. Способи творення складного жесту. Способи творення складених жестів. Основний і допоміжний жест. Основа жесту.</p>	<p>З урахуванням накопиченого досвіду - узагальнення інформації щодо компонентів жесту: - уточнення з елементами бесіди і опорою на наочність («Компоненти жесту», «Конфігурації», «Локалізації», «Характер і напрямок руху», «Немануальний компонент»); - розрізнення ЖО за одним компонентом; - порівняння дактилем української абетки з конфігураціями в УЖМ, визначення спільного і відмінного; - експериментування (аналіз, синтез) з кінетичним матеріалом у</p>	<p>Учень/учениця: - знає компоненти жесту (конфігурація, локалізація, характер і напрям руху, немануальний компонент), правильно називає і позначає; - визначає компоненти у жесті; - впізнає жест за його ключовою характеристикою (від повільного до швидкого темпу) ШВИДКО БІГАС-ШВИДШЕ БІЖИ; - добирає пари ЖО, які різняться одним компонентом (ЗГАДАТИ-ВОЛОССЯ, ЗДОРОВ'Я-СПОРТ, СВЯТО-ПРИМХЛИВИЙ, ПІГІСНА-БЕЗКОШТОВНО та ін.); - розрізняє ЖО за одним компонентом: ПРИВІТ - ВІТАЮ, ДО ПОБАЧЕННЯ - БУВАЙ, БУДЬ-ЛАСКА - ПРОШУ; - визначає творення жестів за будовою: а) основа + РІЗНИЙ* (МАЛИЙ*, ВЕЛИКИЙ, БАГАТО); б) дві основи: ТУПИЙ* (РОЗУМ+КАМІНЬ), РОЗУМІТИ (РОЗУМ+УСВІДОМЛЮВАТИ) та ін. - знає і використовує конфігурацію</p>	<p>- збагачення уявлень про будову жесту, способи і прийоми творення ЖО; - порівняння накопиченого досвіду з уявленнями про будову слова в УМ; - удосконалення прийомів використання візуальних, просторово-рухових вмінь і навичок при передачі точності, чіткості, доступності мовленнєвого матеріалу з метою якісного сприймання (зчитування); - формування уявлень про зручні прийоми творення ЖО; - розвиток мовленнєвої компетенції</p>
---	--	---	---

	<p>мовленні; - робота з жестівниками: підбір жестів за певним компонентом; вивчення і порівняння складних (складених) жестів; - ознайомлення з графічною фіксацією жесту (фото, малюнок, відео), його елементів (стрілки широкі-вузькі, короткі-довгі, кругові-прямі-діагональні; точки великі-малі та ін.) - виконання письмових вправ з визначення одного компонента (н-д, конфігурації); - жестовий диктант; - дидактичні ігри; - диференційована й індивідуальна робота з формування мовленнєвих, вмінь, навичок при вивченні ЖО (СО) тематичних груп.</p>	<p>“Вказівний палець” для творення ЖО (ВГОРІ, ЗНИЗУ, ВИМОГА, ДАЛЕКО, БЛИЗЬКО, ОБРАЗА та ін.); - знає і використовує конфігурацію “Один” для творення ЖО (СТО, ПЕРШИЙ*, ПОЛОВИНА, ОДИНАК* та ін.); - знає і використовує конфігурацію “Нуль” для творення ЖО (НІЧОГО, ВІДСОТОК, НУЛЬ-НУЛЬ (рахунок), НІКОЛИ, ОСІНЬ, ПРИРОДА, СКАЗАТИ та ін.); - знає особливості побудови складних, складених жестів та розуміє графічну фіксацію жесту на фото (малюнку); - розрізняє види жестів та їх значення; - використовує складні, складені жести у мовленні; - зчитує складні, складені жести різних почерків жестового мовлення.</p>	<p>шляхом запам’ятовування інформації про значущі частини жесту; - збагачення активного жестівника (словника) учнів; - розвиток самостійності у презентуванні способів побудови ЖО певної тематики; - розвиток вмінь здобувати й опрацьовувати інформацію з різноманітних (друкованих та цифрових, зокрема аудіо-візуальних) джерел, критично осмислювати, використовувати у зручних формах мовлення.</p>
--	--	---	--

Семантика

<p>Повторення та поглиблення вивченого у п'ятому класі. Семантичне значення жесту. Жест на позначення різних значень. Роль вказівного жесту при творенні нових ЖО. Семантична помилка. Антожести. Синожести. Оможести. Жести ввічливості. Діалектні жести.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – пояснення з демонстрацією наочності; – бесіда; – обмін думками; – дидактичні ігри; – виконання вправ. – класифікація жестів ввічливості за групами (звертання до: товариша, дорослої людини); – введення ЖО ввічливості у ЖСП, ЖР; – підбір і постановка запитань з метою встановлення значення жесту: розуміння залежності значення жесту від зміни інформації; – застосування стратегії осмислення змісту інформації, які відповідають поставленому завданню; – аналіз значення СО у 	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> – знає, що таке семантичне значення жесту, семантична помилка; – знає, які жести називаються антожестами, синожестами, оможестами, наводить приклади; - поповнює активний жестівник новими синожестами: БАТЬКІВЩИНА, КРАЇНА, ДЕРЖАВА; - розуміє значення і правильно пояснює семантичне значення ЖО: ЛЕГЕНДА або МІФ (ДАВНО + КАЗКА + РОЗКАЗАТИ), ЗАГАРТУВАННЯ (ЗДОРОВ'Я+ЗАЛІЗНО* та ін.); - розуміє значення ДІТИ та використовує в ЖО: ДІТВОРА, МАЛЕЧА, ДИТИНСТВО; - знає значення ввічливих ЖО, розуміє їх при використанні іншими співрозмовниками; - добирає до одного жесту різні за значенням ЖО (ВАЖКО, ЦУКЕРКА; БАЧИТИ, ДИВИТИСЯ; ДОРОГА, РІЧКА; ЗНАЧЕННЯ, ЗМІСТ; КРАЇНА, ДЕРЖАВА; ВІДДІЛ, РОЗДІЛ; РЕСПУБЛІКА, РАЙОН; ПАРТІЯ, ГРУПА та ін.); - за допомогою вчителя тлумачить 	<ul style="list-style-type: none"> – уточнення, збагачення жестівника (словника) новими одиницями різних семантичних груп; – використання сучасного словника для тлумачення значення слова в контексті застосування поняття у жестовому мовленні з метою точного відтворення змісту; – розвиток жестового мовлення, рухової моторики, візуального сприйняття; – розвиток логічного мислення, уваги, візуально-рухової пам'яті; – розвиток уміння застосовувати здобуті мовні знання у комунікативній
--	---	--	---

	<p>словниках (тлумачному, синонімічному, антонімічному та ін.).</p>	<p>значення переносних жестів за контекстом: У Каті пшеничне волосся (К-а-т-я ВОЛОССЯ ЖОВТИЙ* КОЛІР). Кришталева вода (ДУЖЕ ЧИСТА ВОДА). Море овочів (ОВОЧІ з НК +артикуляцією:а-ф);</p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміє роль вказівного жесту при творенні нових ЖО (ДРЕВНІЙ*, ДАВНИМ-ДАВНО та ін.), правильно використовує конфігурацію жесту; - розуміє багатозначність ЖО (РОЗМОВЛЯТИ, ВІДПОВІДАТИ, СУМУВАТИ та ін.); - правильно застосовує ЖО при самостійному складанні ЖСП, ЖР на різні теми: МЕНЕ ЗВАТИ М-и-х-а-й-л-о. Я СЛАБКОЧУЮЧИЙ. МОЄ ЖЕСТ* ІМ'Я "ВЕДМІДЬ"; Я ЗАЙМАТИСЯ* СПОРТ БАГАТОБОР'Я СТИБОК У ДОВЖИНУ БІГ МЕТАННЯ ЯДРО; КОМАНДА ГРЕБЛЯ ЗАЙНЯТИ ПЕРШЕ МІСЦЕ; - помічає семантичну помилку (СП) і виправляє (УРОК ПОЧАТИСЯ. ВЧИТЕЛЬКА ПОПРОЩАТИСЯ. ДІВЧИНКА ЗВЕТЬСЯ ІГОР. - вивчає, порівнює, аналізує і класифікує з різних областей України діалектні жести: СМІТТЯ, КОВБАСА, САЛО, ОЛІВЕЦЬ, ВЕЛИКДЕНЬ, БУРЯК, ШОКОЛАД, 	<p>діяльності;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розвиток вміння аналізувати, пояснювати значення і зв'язки між різними фактами досвіду, від простого до складного (синожест-синожестний ряд, відбір найкращої ЖО з синожестного ряду); - удосконалення практичних вмінь у роботі з різними типами текстів різної тематики; - коригування дрібної моторики пальців рук в процесі удосконалення навичок продукування жестового мовлення.
--	---	---	---

		ПЕЧИВО, БІЛКА та ін.; - розуміє семантичне значення вивчених ЖО, використовує їх для ефективної комунікації зі співрозмовниками.	
Морфологія. Самостійні частини мови			
Жестоназва			
<p>Жестоназва - самостійна частина мови. Прості, складні і складені жестоназви. Однина і множина жестоназв. Кінетичний розбір (нотація).</p> <hr/> <p>Іменник в УМ. Співставлення й аналіз з жестоназвою в УЖМ. Істоти, неістоти, власні й загальні</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – пояснення з ознайомленням правил, схем; – створення наочних матеріалів (таблиць); – вправи на визначення простих, складних і складених жестоназв; перекладні, на диференціацію та ін.; – бесіда з елементами обговорення; – ознайомлення з особливостями групування жестоназв 	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розпізнає жестоназву серед інших частин мови, знає питання і правильно ставить, наводить приклади; - знає і використовує терміни ЖЕСТОНАЗВА, ОДНИНА, МНОЖИНА, РОЗБІР, ІМЕННИК) у мовленні; - розрізняє жестоназви за структурою: одноручні прості (ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ), одноручні складні (СОЛДАТ), одноручні складені (БАТЬКИ); - знає особливості і вміє групувати жестоназви при перекладі простих іменників: один іменник - одна ЖО (<i>бомба</i> - БОМБА, <i>перемога</i> - ПЕРЕМОГА), один іменник - дві ЖО (<i>річ</i> - РІЧ: ОДЯГ+РІЗНИЙ; ВОДІЙ: МАШИНА+ЛЮДИНА), один іменник - ЖСП (<i>шпиталь</i> - ШПИТАЛЬ (СОЛДАТ+ЛІКАРНЯ); один іменник - 	<ul style="list-style-type: none"> - формування уявлень про жестоназву як самостійну частину УЖМ, співставлення її з іменником, як самостійної частини УМ; - збагачення жестівника простими, складними і складеними жестоназвами різної тематичної спрямованості; - систематизація мовленнєвих компетенцій про кінетичні особливості жестоназв з необхідністю їхнього фіксування у нотації; - розвиток логічного

<p>- за різним тематичним спрямуванням. Відмінювання загальних і власних іменників за відмінками чоловічого роду. Змінювання іменників з чергуванням голосних і приголосних.</p>	<p>при перекладі іменників; – вправи на розрізнення іменників істот і неістот, власних і загальних назв, іменників, які відносяться до чоловічого, жіночого та середнього родів; – вправи на розрізнення вживання жестоназв у мовленні за точністю семантичного значення – вправи на введення жестоназв (різних груп) у ЖСП, речення; - виконання лексичних вправ; -виконання граматичних вправ; - жестовий диктант; - вправи на розрізнення жестоназв-оможестів; -складання речень з використанням вивчених жестоназв; – дидактичні ігри; – диференційована й</p>	<p>дактильне слово (<i>Маріуполь - М-а-р-і-у-п-о-л-ь</i>); один іменник - ЖО або ЖО з супроводом неман. компоненту - руху губ артикуляційно (<i>ввічливість - ВВІЧЛИВІСТЬ; ВВІЧЛИВІСТЬ + в-і-в-а</i>); - знає особливості творення складних, складених жестоназв, записує приклади у “Мій жестівник”; - розпізнає іменник серед інших частин мови, знає питання непрямих відмінків (за таблицею, схемою), правильно їх ставить, наводить приклади; – знаходить іменники в реченні; – розуміє різницю між іменниками, які позначають назви істот і неістот (КОСМОНАВТ-РАКЕТА, АСТРОЛОГ-ЗІРКИ, ЯСТРУБ-ГОРА) та ін.; – знає групи іменників, які відносяться до власних назв (користується таблицею) тематичного спрямування (наприклад, географічного: назви річок, назви вулиць та ін.; літературного: імена героїв, прізвища поетів), вміє класифікувати, наводити приклади, правильно записувати з великої літери: Ірпінь, Дніпро, Десна, Тетерів; Хрещатик, Космічна, Героїв Небесної Сотні; Лисичка-сестричка, Вовчик-братик, Зайчик-побігайчик; Ліна Костенко, Василь Стус, Марина Павленко;</p>	<p>мислення щодо розрізнення різних груп жестоназв, утворення з ЖО однини множини різними способами; - розвиток уявлень про особливості групування жестоназв при перекладі простих іменників; - збагачення новими ЖО свого жестівника, використання їх при побудові ЖСП, ЖР; - стимулювання потреби у вивченні, аналізі, тлумаченні і правильному застосуванні жестоназв у власному мовленні, необхідності знаходження точного словесного відповідника; - заохочення до активного використання жестівників з метою засвоєння різних груп жестоназв, правильного їх продукування.</p>
--	--	---	--

	<p>індивідуальна робота з формування мовленнєвих, вмінь, навичок при вивченні ЖО (СО) тематичних груп.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вміє правильно добирати ЖО (дактильні одиниці) на позначення власних і загальних назв у реченні: <i>Миколаїв - місто-герой!</i> МИКОЛАЇВ МІСТО - ГЕРОЙ! <i>Хлопчик Степан досконало володіє комп'ютером - Ст-е-п-а-н</i> МАЙСТЕР*(а-с) КОМП'ЮТЕР. <i>Леся Українка - українська поетеса.</i> ЛЕСЯ УКРАЇНКА ВІРШ+ПИСАТИ +ЛЮДИНА; - усвідомлює різницю між категорією однини і множини іменників в УЖМ, знає різні способи творення, співвідносить зі словесними відповідниками <i>дерева</i> - ДЕРЕВА: ДЕРЕВО+РІЗНИЙ*, ДЕРЕВО+БАГАТО, <i>воїни</i> - ВОЇНИ: ВОЇН+РІЗНИЙ, ВОЇН+БАГАТО); - розрізняє вживання жестоназв у мовленні за точним семантичним значенням (ДІВЧИНКА <i>О-л-е-н-к-а</i> - ДІВЧИНА (ЖІНКА) <i>О-л-е-н-а</i>; - розуміє у контексті значення жестоназв-омонімів (ТЕЛЕВІЗОР-КІНОТЕАТР, ЧАШКА-СКЛЯНКА, МОРЕ - ХВИЛЯ); - знає і вміє визначити рід іменника за допомогою питання (схеми із закінченнями); - з допомогою вчителя змінює іменники за відмінками; - за допомогою вчителя, опори на схему змінює жестоназв з чергуванням: 	
--	--	---	--

		<p>а) голосних звуків [і]-[о],[е] родовому відмінку (<i>ніж-ножа</i> НІЖ, <i>лебідь-лебедя</i> ЛЕБІДЬ, <i>пиріг-пирога</i> ПИРІГ);</p> <p>б) [г],[к],[х] на [з],[ц],[с] давальному і місцевому відмінках (<i>Ольга-Ользі</i> ОЛЯ, <i>комаха-комасі</i> КОМАХА, <i>сопілка-сопілці</i> СОПІЛКА, <i>луг - у лузі</i> ЛУГ, <i>молоко - на молоці</i> МОЛОКО);</p> <p>- розрізняє спільні і відмінні компоненти на прикладах жестоназв (ЛУЦЬК - КІРОВОГРАДСЬКИЙ*, ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ* - МАКІЇВКА, ХЕРСОН - КРАМАТОРСЬК);</p> <p>- здійснює кінетичний розбір жестоназви з визначенням компонентів, будови жесту.</p>	
Жестоознака			
<p>Жестоознака - самостійна частина мови.</p> <p>Розміщення жестознаки у ЖСП.</p> <p>Роль жестознаки у мовленні.</p> <p>Жестоознака зі значенням</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:</p> <p>- пояснення з ознайомленням правил, схем;</p> <p>- створення наочних матеріалів (таблиць);</p> <p>- вправи</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>- розпізнає жестознаку серед інших самостійних частин УЖМ, знає питання, правильно ставить, наводить приклади;</p> <p>- правильно утворює ЖСП з жестознакою, знає розміщення відносно жестоназви (ЗВИЧКА ПОГАНІЙ*);</p> <p>- знає способи творення жестознаки (УСПІШНИЙ - ДУЖЕ УСПІШНИЙ);</p> <p>- знає і правильно застосовує різні жестознаки на позначення форми: ЛІТЕРА</p>	<p>- розвиток інтересу до нових знань про ЖЕСТООЗНАКУ, ПРИКМЕТНИК;</p> <p>- стимулювання потреби у: вивченні і правильному застосуванні жестознак у власному мовленні, знаходженні словесного відповідника (варіантів);</p>

<p>форми.</p> <p>Прикметник в УМ. Співставлення й аналіз з жестознакою в УЖМ.</p> <p>Змінювання прикметників за родами іменника Застосування прикметників у реченні.</p>	<p>перекладні (ПП, ЗП), на розрізнення, уточнення правильного вживання жестознак, прикметників;</p> <ul style="list-style-type: none"> – лексичні вправи; – граматичні вправи; – підбір запитань до прикметників; <p>– жестовий диктант;</p> <ul style="list-style-type: none"> – вправи на розрізнення жестознак за одним компонентом (локалізацією чи емоційним компонентом); – складання речень з використанням вивчених прикметників; – групове обговорення; – дидактичні ігри; – диференційована й індивідуальна робота з формування мовленнєвих, вмінь, навичок при вивченні ЖО (СО) тематичних груп. 	<p>ВЕЛИКА* (МАЛА*), КЛАС ВЕЛИКИЙ (МАЛИЙ)*, ПЛАНЕТА (ВЕЛИКИЙ*, МАЛИЙ) та ін.;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розрізняє ЖО і поділяє за групами: <ul style="list-style-type: none"> а) одноручні прості ЖО (СТАРИЙ, ЗОЛОТИЙ), б) одноручні складні (ГЕОГРАФІЧНИЙ: ГЕОГРАФІЯ+дод. жест), в) одноручні складені (СИВИЙ*); - розрізняє групи ЖО в перекладі українською: <ul style="list-style-type: none"> а) одна ЖО (КжО) - одна СО в різних родах, числі (ПРОЗОРИЙ-прозорий, прозора, прозоре, прозорі; ІСТОРИЧНИЙ: ІСТОРІЯ+... -історичний, історична, історичне, історичні); б) одна ЖО з немануальним компонентом - дві СО (СОНЦЕ - <i>яскраве сонце</i>, БИК - <i>могутній бик</i>, ЛИСИЦЯ - <i>хитра лисиця</i>); в) одна ЖО з артикуляцією - розширене змістовне поняття в УМ (ГЛИБОКИЙ* (ЗНАЧЕННЯ) + <i>в-н-у-а-ф</i> - глибокий зміст слова (дії, вчинку, сюжету, відео тощо); – усвідомлює різницю між категорією однини і множини прикметників у парі з іменником, перекладає, наводить приклад; – за допомогою вчителя вміє визначати і відокремлювати число, рід, відмінки 	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток форм мовлення в процесі підбору прикметників за родами, числами і відмінками; - розвиток вміння аналізувати, порівнювати, класифікувати ЖО і словесні відповідники з урахуванням ознак частини мови; - розвиток жестового мовлення в процесі підбору ЖО - антожестів, синожестів; - постійне збагачення жестового і словникового запасу вивченими поняттями з теми “Жестознака”.
---	---	---	--

		<p>прикметника в УМ (словосполучення) і УЖМ (жестосполучення): <i>синьо - жовтий прапор</i> - ПРАПОР СИНІЙ ЖОВТИЙ, <i>золота медаль</i> - МЕДАЛЬ ЗОЛОТИЙ*, <i>сніжні, високі гори</i> - ГОРА ВИСОКИЙ* БАГАТО +СНІГ*);</p> <p>- вміє перекладати речення, правильно добираючи ЖО: <i>Сміливий воїн захищає свою країну.</i> ВОЇН СМІЛИВИЙ МІЙ* КРАЇНА ЗАХИЩАТИ. <i>Хоробрі воїни захищають свою країну.</i> - СМІЛИВИЙ* ВОЇН+БАГАТО СВІЙ* КРАЇНА ЗАХИЩАТИ*);</p> <p>– самостійно добирає антоніми, утворює пари (<i>холодна-гаряча, легке-важке, близькі-далекі, активний - пасивний, мілкий - глибокий</i>), правильно перекладає, вміє пояснити різницю і вибір закінчення;</p> <p>- самостійно добирає і продовжує синожестовий ряд до ключового слова (ВОЇН (БОЄЦЬ, КОЗАК) ВІДВАЖНИЙ, СМІЛИВИЙ, ХОРОБРИЙ, МУЖНІЙ), перекладає і записує синонімічний ряд, узгоджує закінчення у роді іменника;</p> <p>- розрізняє жестознаки за локалізацією та емоційним компонентом (ДІДУСЬ СТАРИЙ, СТАРЕНЬКИЙ, ПРЕСТАРЕНЬКИЙ; СТЕП ШИРОКИЙ, ШИРШИЙ, ШИРОЧЕННИЙ; ЛЯЛЬКА ГАРНА*, ГАРНЕНЬКА*, НАЙГАРНІША*; КОШЕНЯ МИЛЕ*,</p>	
--	--	---	--

		<p>МИЛЕНЬКЕ*, НАЙМИЛІШЕ*), перекладає СМ, записує за допомогою вчителя виділяє закінчення певного роду і ставить правильні питання (<i>яке? який? яка? які?</i>);</p> <p>- самостійно визначає закінчення прикметника відповідного роду в УМ за закінченням запитання (<i>який? успішний, яка? успішна, яке? успішне, які? успішні</i>), перекладає УЖМ;</p> <p>- за допомогою вчителя або класу складає речення з вивченими ЖО;</p> <p>– доповнює СР пропущеними прикметниками у відповідному роді, спираючись на таблицю “Закінчення прикметників певного роду”;</p> <p>– самостійно знаходить прикметники у письмовому тексті різного тематичного спрямування, перекладає за допомогою вчителя, з урахуванням контексту.</p>	
Жестоосо́ба			
<p>Жестоосо́ба - самостійна частина мови. Ознаки, запитання. Розряди ЖО. Роль жестоосо́би</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:</p> <p>- пояснення з ознайомленням правил, схем “Розряди жестоосі́б”;</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>– розпізнає жестоосо́бу серед інших самостійних частин мови, знає запитання, правильно ставить, наводить приклади;</p> <p>- знає терміни ЖЕСТООСО́БА, РОЗРЯ́ДИ, ЗАЙМЕННИ́К), правильно використовує у власному мовленні;</p>	<p>- розвиток інтересу до нових знань з самостійної частини мови жестоосо́ба, співставлення із займенником в УМ;</p> <p>- стимулювання</p>

<p>у реченні. Відносні займенники. Питальні займенники. Неозначені і заперечні займенники, їх утворення. Означальні займенники. Присвійні займенники.</p>	<p>“Запитання”; –створення наочних матеріалів (таблиць); –вправи перекладні, на розрізнення та ін.; - вправи на уточнення семантичного, граматичного змісту; - робота з різними видами текстового матеріалу тематичного спрямування; - жестовий диктант; -складання простих речень з використанням вивчених ЖО, СО; -аналіз і розрізнення ЖО за одним компонентом, надання кінетичної характеристики; - дидактичні ігри “ВОНА-ЯКА?”, “ВІН-ЯКИЙ?” та ін. - диференційована й індивідуальна робота з</p>	<p>- вміє правильно інтонувати запитання з використанням немануального компонента (підняття брів); - уточнює за допомогою вчителя семантичний (ХТО, ХТОСЬ, АБИХТО, ХТО-НЕБУДЬ), граматичний (ВІН - ЯКИЙ? ВОНА - ЯКА? ВОНИ - ЯКІ?) зміст ЖО; - знає розряди і наводить приклади: а) особові (ХТО? Я, МИ, ТИ, ВИ); б) зворотний (КОГО? СЕБЕ, КОМУ? с-о-б-і, КИМ? с-о-б-о-ю); в) присвійні (ЧИЙ? МІЙ, ТВІЙ, СВІЙ, НАШ); г) вказівні (ХТО? ТОЙ, ЯКИЙ? ЯКИЙСЬ, ТАКИЙ); - за допомогою вчителя співвідносить ЖО зі словесними відповідниками (МІЙ*: <i>моя земля, моє становище, мій стан, мої фінанси</i>); - вміє правильно добирати ЖО для утворення антожестових пар (ТВІЙ-МІЙ, НАШ-ВАШ, ХТОСЬ-ЩОСЬ, АБИХТО-АБИЦО); - аналізує, співставляє, виявляє відмінне у окремих компонентах ЖО (ВСЯКИЙ-СКІЛЬКИ, ХТО-ХТОСЬ, ЦЕ-ЦЕЙ? ЯКИЙ-КОТРИЙ); - вміє кінетично охарактеризувати ЖО за компонентами;</p>	<p>потреби у вивченні і правильному застосуванні ЖО у власному мовленні, знаходженні і використанні правильного словесного відповідника; -розвиток вміння аналізувати, порівнювати, тлумачити, класифікувати ЖО різного тематичного спрямування; - постійне збагачення жестового і словникового запасу вивченими поняттями з теми “Жестоознака”, “Займенник”.</p>
---	--	--	---

	<p>формування мовленнєвих, вмінь, навичок при вивченні ЖО (СО) тематичних груп.</p>	<p>- за допомогою вчителя працює над складанням ЖР з жестосообою та іншими частинами мови: <i>Той хлопчик розуміється на історії.</i> - ТОЙ ХЛОПЧИК РОЗУМІТИ* ІСТОРІЯ; Україна починається з тебе - УКРАЇНА ПОЧИНАТИ* ТИ*); - знає роль займенників <i>Ви, ваш</i> (ВИ, ВАШ) і правильно вживає у мовленні з ввічливо-шанобливим значенням; - доповнює (обирає) ЖР точними ЖО з урахуванням контексту (<i>Астрономія цікава наука, (який, яка, яке) дозволяє зрозуміти рух планет-АСТРОНОМІЯ ЦЕ НАУКА ЦІКАВИЙ*</i>, ЯКИЙ ДОЗВІЛ РОЗУМІТИ +ВЖЕ ПЛАНЕТА+БАГАТО РУХ.</p>	
Жесточисло			
<p>Жесточисло - самостійна частина мови. Жесточисла кількісні і порядкові. Членування ЖО. Роль жесточисел у реченні.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: - пояснення з ознайомленням правил “Жесточисло - самостійна частина мови”, схем “Групи жесточисел”; “Формоутв</p>	<p>Учень/учениця: – розпізнає жесточисло серед інших самостійних частин мови, знає запитання, правильно ставить до різних груп ЖО, наводить приклади; - знає і правильно використовує терміни ЖЕСТОЧИСЛО, КІЛЬКІСТЬ, СКІЛЬКИ? ПОРЯДОК, КОТРИЙ? ЧИСЛІВНИК у своєму мовленні; - знає і вміє показувати прості, складні,</p>	<p>- розвиток інтересу до формування нових знань про значення, структуру мовної одиниці - жесточисла, числівника; - стимулювання потреби у вивченні формоутворення ЖО; - сприяння розвитку і закріпленню навичок</p>

	<p>орення граматичного явища”;</p> <ul style="list-style-type: none"> – створення наочних матеріалів (таблиць); – вправи перекладні, на розрізнення компонентів ЖО, граматичні; - робота зі з’ясуванням семантичного значення; - робота з текстом (прямий і зворотній переклад); - жестовий диктант; -складання речень з використанням вивчених ЖО, СО; -кінетичний і семантичний аналіз і розрізнення ЖО зі спільною основою; - дидактичні ігри “Кількість”, “Порядковість”; - індивідуальна й диференційована робота на: 	<p>складені ЖО (ОДИН, ОДИНАДЦЯТЬ, СТО ОДИН, ОДНА ТИСЯЧА СТО та ін.), знає відповідні СО і числа, використовує їх у своєму мовленні;</p> <ul style="list-style-type: none"> - називає ЖО з правильними питаннями: СКІЛЬКИ? ЧОТИРНАДЦЯТЬ, СІМНАДЦЯТЬ, КОТРИЙ? ЧЕТВЕРТИЙ, СЬОМИЙ, знає і записує правильно словесний і числовий відповідники; - вміє аналізувати, відмічати відмінне при творенні ЖО від спільної основи (ЧОТИРИ - ЧЕТВЕРТИЙ*, ЧЕТВЕРО, ЧОТИРИСТА); - за допомогою вчителя здійснює кінетичний розбір ЖО, аналізує його структуру, порівнює використання пальців: УТРЬОХ 1 - відображається великим, вказівним і середнім пальцями від себе до іншої особи, УТРЬОХ 2 - вказівним, середнім і безіменним пальцями спрямування до трьох осіб, ЧЕТВЕРО - від вказівного до мізинця пальців разом і обвести коло осіб від себе; ЧЕТВЕРТИЙ - показ на мізинець пасивної руки вказівним пальцем активної руки; ЧОТИРИ ХВИЛИНИ - чотири пальці різкий рух до себе; - застосовує основу “ОДИН” для творення складних ЖО: 	<p>самостійного створення необхідної форми мовної одиниці і умінь її використовувати у спілкуванні; знати словесний відповідник;</p> <ul style="list-style-type: none"> -розвиток вміння аналізувати, порівнювати, співставляти, з'ясовувати семантичне значення ЖО у конкретних тематичних контекстах; - активізація самостійної діяльності учнів з експериментування ЖО в умовах інтерактивного (групового, диференційованого) навчання; - постійне збагачення жестівника (словника) вивченими закріпленими ЖО, СО з теми.
--	---	--	---

	<p>а) розпізнавання ЖО за формальними ознаками, б) співвіднесення форми і значення; в) знаходження в тексті ЖО, пояснення формоутворення і значення.</p>	<p>ПО-ПЕРШЕ, ВПЕРШЕ, ПО ОДНОМУ, ПЕРШИЙ (ПОВЕРХ), ПЕРШИЙ);</p> <p>- за допомогою вчителя працює над складанням ЖР з ЖО (ДВІСТІ ДВАДЦЯТЬ ДВА ПОМНОЖИТИ П'ЯТЬ БУДЕ ОДИН ТИСЯЧА СТО ДЕСЯТЬ, ДРУГИЙ ФІЛЬМ БУВ ЦІКАВШИЙ н-і-ж ПЕРШИЙ, ТРОЄ БРАТИ ЇХАТИ+ВЖЕ ТРИ МАШИНА+РІЗНИЙ);</p> <p>- встановлює зв'язок між попереднім досвідом і новим у вивченні ЖО, СО.</p> <p>-застосовує правильні конструкції формоутворень ЖО у своєму мовленні.</p>	
Жестодія			
<p>Жестодія-самостійна частина мови. Правила завершеності - незавершеності жестодій. Суб'єктно-об'єктні, часові просторові відношення жестодій.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:</p> <p>- пояснення з ознайомленням правил, схем "Завершеність-незавершеність дії", "Суб"єктно-об"єктні відношення", "Просторовості",</p> <p>- створення наочних</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>- розпізнає жестодію серед інших самостійних частин мови, знає питання, правильно ставить, наводить приклади;</p> <p>- розрізняє жестодії за правилами:</p> <p>а) завершеності-незавершеності дії (РОБИТИ-ЗРОБИТИ (РОБИТИ+ВЖЕ), НЕСТИ-ДОНЕСТИ (ДО+НЕСТИ);</p> <p>б) суб'єктно-об'єктними відношеннями (НАВЧАЮ (тебе) - НАВЧАЮСЯ, НАВЧАЮТЬ; ДОПОМАГАТИ (мені) - ДОПОМАГАТИ (комусь);</p>	<p>- формування знань, уявлень про жестодію як самостійну частину мови, її співставлення з дієсловом в УМ;</p> <p>- розвиток знань і вмінь про використання правил в жестодіях, способах побудови ЖО з урахуванням завершеності, просторовості,</p>

<p>Способи вираження заперечення жестодій.</p>	<p>матеріалів (таблиць); - вправи перекладні, на розрізнення та ін.; - бесіда; - робота над семантично-часовим значенням жестодій; - жестовий диктант; - робота з деформованим текстом; - робота з жестовою лексикою (ЖЛ) з метою подальшого складання жестових речень (ЖР) з певними частинами мови; - дидактичні ігри; - диференційована й індивідуальна робота з формування мовленнєвих, вмінь, навичок при вивченні ЖО (СО) тематичних груп.</p>	<p>в) просторовості (ЛАЗИТИ-ПЕРЕЛАЗИТИ, ОБЛАЗИТИ, ВИЛАЗИТИ, ЗЛАЗИТИ, ПІДЛІЗТИ, ПРОЛІЗТИ, ЛІЗТИ; НЕСТИ- ПРИНЕСТИ, ЗАНЕСТИ, ВІДНЕСТИ, ПЕРЕНЕСТИ, ДОНЕСТИ); - знає і використовує у власному мовленні способи вираження заперечення: а) одна ЖО, яка несе в собі заперечення (НІ, НЕ БУДУ, НЕ РОЗУМІЮ, НЕ ЗНАЮ, НЕ МОЖУ); б) ЖО з часткою НЕ (ХОТІТИ НЕ, БАЖАТИ НЕ, ОПИСУВАТИ НЕ, ДОСЛІДЖУВАТИ НЕ); - розрізняє семантичне наповнення кожної ЖО з певної тематичної групи (БІЛЬ, БОЛИТЬ, ВБОЛІВАЄ, БОЛЯЧЕ; ГОРДИТИСЯ, ПИШАТИСЯ, ГОРДІСТЬ, ЗАГОРДИВСЯ; МРІЯ, МРІЯТИ, МАРИТИ; ДРУЖБА, ДРУЖИТИ, ТОВАРИШУВАТИ, ПРИЯТЕЛЮВАТИ); - знає і розрізняє семантично-часове значення жестодій, наводить приклади: <i>відремонтував</i>, - РЕМОНТУВАТИ ВЖЕ (завершена дія), <i>ремонтую</i>, - РЕМОНТУВАТИ, ремонтуватиму - РЕМОНТУВАТИ БУДУ (незавершена дія); - визначає значення жестодій з синожестами (ХВИЛЮВАТИСЯ,</p>	<p>суб'єктності; - удосконалення навичок зчитування жестодій шляхом перегляду тематичних відеозаписів, зразків жестового живого мовлення; - розвиток вмінь аналізувати, класифікувати жестодій, співвідносити зі словесними відповідниками.</p>
--	--	--	---

		<p>СПІВПЕРЕЖИВАТИ, СУМУВАТИ, СПІВЧУВАТИ), антожестами (ВПАСТИ-ВСТАТИ, ПЛИВТИ-ТОНУТИ, ЗАЙТИ-ВИЙТИ, ПЕРЕДАТИ - ОТРИМАТИ, ПРОГРАТИ -ВИГРАТИ);</p> <p>- за допомогою вчителя працює над складанням ЖР з іншими частинами мови (Учень проаналізував історичний текст - УЧЕНЬ АНАЛІЗУВАТИ+ВЖЕ ТЕКСТ ІСТОРИЧНИЙ*; <i>Хлопчик конспектував, не розгинаючись, увесь день і весь вечір - ХЛОПЧИК КОНСПЕКТУВАТИ ДОВГО РАНОК ВЕЧІР</i>);</p> <p>- завершує незакінчені речення за допомогою використання нових ЖО активного жестівника (словника).</p>	
Прижестодія			
<p>Прижестодія - самостійна незмінна частина мови.</p> <p>Запитання. Групи означальних і обставинних ЖО.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:</p> <p>- пояснення з ознайомленням правил, схем “Ознаки жестознакодії”; - створення</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>- розпізнає прижестодію серед інших самостійних частин мови, знає ознаки, розрізняє групи ЖО, знає запитання, правильно ставить, наводить приклади;</p> <p>- знає терміни і правильно використовує ПРИЖЕСТОДІЯ, ПРИСЛІВНИК, ЗАПИТАННЯ, КОЛИ, ДЕ, ЯК, ЗВІДКИ, СКІЛЬКИ? НАСКІЛЬКИ? та ін.)</p>	<p>-розвиток інтересу до нових знань про прижестодію, порівняння зі знаннями про прислівник;</p> <p>- стимулювання потреби у вивченні і правильному застосуванні прижестодій</p>

<p>Прості і складні ЖО.</p> <p>Взаємодія прижестодії з іншими частинами мови в УЖМ.</p>	<p>наочних матеріалів (таблиць);</p> <ul style="list-style-type: none"> - вправи перекладні, на диференціацію та ін.; - семантичні вправи на вивчення нових ЖО, з'ясування точного значення, знаходження словесних відповідників; - граматичні вправи; - робота з текстом (прямий і зворотній переклад); - підбір запитань до груп ЖО; - жестовий диктант; - вправи на розрізнення ЖО за відмінним компонентом; - складання простих речень з використанням вивчених ЖО і СО; - вправи на добір пари в антожесті; - робота з деформованим текстом; - дидактичні ігри; 	<ul style="list-style-type: none"> - розрізняє дві групи ЖО і запитання: а) <i>означальні</i> (ЯК? СПОКІЙНО, ШВИДКО); СКІЛЬКИ? НАСКІЛЬКИ? ТРОХИ, ДУЖЕ; яким способом? НАПАМ'ЯТЬ, ЧІТКО), б) <i>обставинні</i> (КОЛИ? СЬОГОДНІ, ДАВНО; ДЕ? КУДИ? ЗВІДКИ? СКРІЗЬ, ДАЛЕКО, ЛІВОРУЧ; ЧОМУ? НАВІЩО? НЕНАРОКОМ, ЗГАРЯЧУ, МИМОВОЛІ), правильно перекладає, знає словесні відповідники, правильно записує прислівники; - тлумачить семантичне значення вивчених ЖО з урахуванням контексту (ГУРТОМ - 1.ВСЕ РАЗОМ (ОПТ), 2. ВСІ РАЗОМ (об'єднання певного кола осіб); - добирає точні ЖО для утворення антожестів-пар (ГУРТОМ-ВРОЗДРІБ, ГУРТОМ-ПООДИНЦІ, РАНО-ПІЗНО, ЗРАНКУ-ВВЕЧЕРІ, ДОРОГО-ДЕШЕВО, НЕДБАЛО - СТАРАННО, ХУТКО - ПОВІЛЬНО), синожестів (ШВИДКО - МИТТЄВО, ПРУДКО, СПІШНО, СТРИМКО, ЧИМДУЖ); - аналізує і розрізняє ЖО за відмінним компонентом, наприклад, конфігурацією (УЧОРА-ТОРІК, ТУТ-ТАМ, СУМНО-НА ЗЛО та ін.); розуміє ступені порівняння жестоознакодії, 	<p>у власному мовленні, знаходженні словесного відповідника;</p> <ul style="list-style-type: none"> -розвиток жестового мовлення в процесі підбору точних ЖО вивчених груп, запитань до них; -розвиток вмінь аналізувати, порівнювати, співставляти, класифікувати ЖО тематичного спрямування з уточненням змісту у тлумачних жестівниках (словниках); - постійне збагачення жестового і словникового запасу вивченими поняттями з теми "Прижестодія", (Прислівник).
---	---	---	---

	<p>- диференційована й індивідуальна робота з формування мовленнєвих, вмінь, навичок при вивченні ЖО (СО) тематичних груп.</p>	<p>співвідносить зі словесним відповідником, наводить приклади, розрізняє просту форму (ГЛИБОКО-ГЛИБШЕ-НАЙГЛИБШЕ) складену форму (ДУЖЕ ГЛИБОКО - НАЙБІЛЬШ ГЛИБОКО);</p> <p>-за допомогою вчителя працює над складанням ЖР з іншими частинами мови (<i>Моя тітка занадто емоційна людина</i> - ТІТКА МІЙ* ДУЖЕ ЕМОЦІЯ* ЛЮДИНА; <i>Старанно і чітко виконували діти завдання</i> - ДИТИНА*+БАГАТО ВИКОНУВАТИ+ВЖЕ ЗАВДАННЯ СТАРАННО ТОЧНО; <i>Тато удвічі старший за сина</i> - ТАТО СТАРШИЙ ДВА РАЗИ СИН; <i>Дівчина це зробила навмисне реферат</i> - ДІВЧИНКА РОБИТИ+ВЖЕ СПЕЦІАЛЬНО РЕФЕРАТ);</p> <p>- доповнює речення пропущеними прислівниками, вміє перекладати точними ЖО.</p>	
Морфологія. Службові частини мови			
Прижест			
<p>Прижест - службова частина мови. Групи прижестів</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>- розпізнає прижест серед інших частин мови, знає характерні ознаки, наводить приклади;</p>	<p>- формування знань про прижест як службову частину мови в УЖМ, співставлення</p> <p style="text-align: right;">3</p>

<p>за значенням. Позначення прижестів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - пояснення з ознайомленням правил “Прижест - службова частина мови”, схем “Місце прижесту”, “Функції прижесту (просторові, часові, цільові)” – створення наочних матеріалів (таблиць); <ul style="list-style-type: none"> – вправи перекладні; - вправи на виявлення типових помилок: пропуску ЖО, неправильного розміщення у ЖСП, ЖР, розрізнення та ін.; - робота з текстом (прямий і зворотній переклад); - жестовий диктант; -робота з ЖСП, ЖР; -розрізнення антожестів, синожестів; -дидактичні ігри; -індивідуальна й 	<ul style="list-style-type: none"> -аналізує тексти щодо правильності вживання прийменників; - будує речення з ЖО (<i>Василь працює на комп'ютері - В-а-с-и-л-ь НА КОМП'ЮТЕР РОБОТА</i>), визначає функцію; - утворює пари антожестів з точними ЖО (У - З (У ТОЧКА - З ТОЧКА), НАД-ПІД (НАД РУКА - ПІД РУКА), ВІД-ДО (ВІД СТАНЦІЯ-ДО СТАНЦІЯ)); - добирає синожести: БІЛЯ, КОЛО, БЛИЗЬКО; З, <i>i-з, з-i</i>; МІЖ, ПОМІЖ; СЕРЕД, КРІЗЬ), використовує у своєму мовленні (ІСТОРІЯ УКРАЇНА СЕРЕД ІСТОРІЯ ЄВРОПА*; ТАРАС ШЕВЧЕНКО У МИСТЕЦТВО ОБРАЗОТВОРЧЕ*); - за допомогою вчителя працює над складанням ЖР з прижестом (<i>Любов до Батьківщини приходить з дитинства - ЛЮБОВ ДО БАТЬКІВЩИНА ПОЧИНАТИ з ДИТИНСТВО; Через міст проїхало безліч ворожої техніки - БАГАТО ВОРОГ ТАНК+РІЗНИЙ ІХАТИ+ВЖЕ ЧЕРЕЗ МІСТ; Хлопчик вміє заощаджувати гроші на всяк випадок - ХЛОПЧИК ВМІТИ* ЗАПАС РАПТОМ ГРОШІ</i>); - за допомогою вчителя пояснює зміст прислів'їв: <i>Зароблена копійка краща від краденої гривні - ЧЕСНО ПРАЦЮВАТИ</i> 	<p>прийменником в УМ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - формування механізмів впізнавання прижесту під час візуального сприймання від наставника; - розвиток вмінь застосовувати ЖО у власному мовленні: при побудові ЖСП, ЖР; -стимулювання потреби у вивченні і правильному застосуванні ЖО поряд з жестоназвою, знати словесні відповідники; – збагачення жестівникового (словникового) запасу вивченими прижестами і прийменниками; – активізація мислення, уважності шляхом засвоєння уточнених знань з теми, демонструвати власне ставлення до вивченого; – коригування
--	--	--	--

	диференційована робота на оволодіння й закріплення функцій прижесту у мовленні.	КОПІЙКА КРАЦІЙ* <i>н-і-ж</i> ВКРАСТИ ГРИВНЯ; <i>На гроші розуму не купиш</i> -ЗНАННЯ НЕ КУПИТИ ГРОШІ; <i>За гроші не купиш ні батька, ні матері, ні родину</i> - ТАТО МАМА СІМ'Я НЕ КУПИТИ ГРОШІ ТИ; - знає і використовує ЖО на позначення однакових прийменників: для, задля, заради - ДЛЯ, (ВСЕ РОБИТИ ДЛЯ ПЕРЕМОГА - <i>Все робимо заради перемоги</i>).	дрібної моторики пальців рук в процесі удосконалення правильного позначення ЖО.
Синтаксис Просте речення з однорідними членами.			
Синтаксис - розділ мовознавства. Основні одиниці синтаксису. Синтаксис простого речення з однорідними членами. Побудова речення. Головні члени речення. Однорідні підмети.	Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: - розповідь-повідомлення; - пояснення в поєднанні з ілюстративним викладом навчального матеріалу (схемами речень); - ознайомлення з різними схемами речень з ОЧР; - перегляд, групове	Учень/учениця: - знає, що таке синтаксис, називає основні одиниці (ЖО, ЖСП, ЖР), які є елементами побудови синтаксичних одиниць вищого порядку; - знає терміни: СИНТАКСИС, ЖЕСТОВА ОДИНИЦЯ, ЖЕСТОСПОЛУЧЕННЯ, ЖЕСТОВЕ РЕЧЕННЯ, ЧЛЕН (ЧЛЕНИ) РЕЧЕННЯ, ОДНОРІДНІ*, ГОЛОВНИЙ (ГОЛОВНІ), ДРУГОРЯДНИЙ (ДРУГОРЯДНІ*), ПІДМЕТ, ПРИСУДОК, ПІДКРЕСЛЕННЯ); - розрізняє ЖСП і ЖР: <i>Вірний друг - ДРУГ ВІРНИЙ, Вірний друг в біді не залишить - ДРУГ ВІРНИЙ У БІДА ЗАЛИШИТИ НЕ</i>);	- формування знань про синтаксис як розділ мовознавства, його основні одиниці; - розвиток, удосконалення мовних навичок, що забезпечують не лише формування від просто до складного, а й сприяють усвідомленню учнями особливостей використання ЖО при побудові ЖР, навчають способів формування і

<p>Однорідні присудки. Однорідні другорядні члени речення.</p>	<p>обговорення тематичного відео “Однорідні головні ЧР. Однорідні другорядні ЧР”</p> <ul style="list-style-type: none"> - побудова ЖР з ЖО, застосування питань, схем у ситуативно зумовлених тематичних реченнях (висловлюваннях); - спостереження над однорідними головними і другорядними ЖО у ЖСП і ЖР; <ul style="list-style-type: none"> – вправи на побудову ЖР і співставлення зі СР, визначення питань; – створення схеми: “Однорідні підмети”, “Однорідні присудки”, “Однорідні другорядні члени речення”; – жестовий диктант; – бесіда “Що таке однорідні члени речення?”; – обмін думками; – дидактичні ігри; – виконання жестових і 	<ul style="list-style-type: none"> - за допомогою вчителя (схем) складає ЖР з однорідними головними членами: <ul style="list-style-type: none"> головними а) підметами (ЩО?) (<i>Тут були морська піхота і танкова дивізія</i> - БУЛО ТУТ МОРЯК+БАГАТО І ГРУПА ТАНК+РІЗНИЙ); б) присудками (ЩО РОБИТИ?) (<i>Старший брат працює програмістом і створює сайти.</i> БРАТ СТАРШИЙ ПРАЦЮВАТИ ПРОГРАМА+ЛЮДИНА І СТВОРЮВАТИ САЙТ+РІЗНИЙ); другорядними в) додатки (ЩО?): <i>Після уроку географії ми досліджуємо мапу України.</i> МИ ПІСЛЯ УРОК ГЕОГРАФІЯ ВИВЧАТИ МАПА УКРАЇНА та ін.; г) означення (ЯКИЙ?): <i>Вчитель УЖМ має чудовий, веселий настрій.</i> ВЧИТЕЛЬ УЖМ МАТИ НАСТРІЙ ЧУДОВИЙ, ВЕСЕЛИЙ та ін.; д) обставини місця (ДЕ?): <i>Вгорі, знизу, ліворуч, праворуч розривалися снаряди.</i> ВГОРІ, ЗНИЗУ, ЛІВОРУЧ, ПРАВОРУЧ ВИБУХАТИ+ВЖЕ БАГАТО БОМБА; - розуміє відмінності у побудові СР і ЖР з однорідними членами (присудками): <i>Я випрасувала і одягла вишиванку, яку вишивала моя мати.</i> МАТИ МІЙ ВИШИВАТИ 	<p>формулювання власної думки у ситуативно зумовлених тематичних висловлюваннях;</p> <ul style="list-style-type: none"> - формування вмінь та знань побудови синтаксичних та жестових конструкцій; - розвиток вміння ведення діалогу з різними формами (бесіди, дискусії, міркування) з обґрунтуванням розуміння і рефлексії; - покращення навичок вміння передачі думок, почуття емоційного стану, використовуючи найбільш виразні, точні жести підбору однорідних головних (другорядних) членів; - розвиток вміння правильно інтонувати речення СМ та ЖМ з дотриманням логічних пауз, логічного наголосу; -збагачення жестово-
--	--	---	---

	<p>письмових вправ речення “Доповни однорідними членами”, “Обери правильне питання” та ін.</p>	<p>ВИШИВАНКА, Я ПРАСУВАТИ+ВЖЕ, ОДЯГАТИ+ВЖЕ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - знаходить типові помилки неправильного вживання однорідних членів речення, самостійно виправляє у деформованому тексті, використовує набуті знання правильної побудови ЖСП, ЖР та письмовому тексті - ССП і СР; - визначає, які члени речення є однорідними в СР і ЖР, наводить приклади. 	<p>словникового запасу новими термінологічними поняттями.</p>
--	--	--	---

Комунікативна компетентнісна змістова лінія

Спілкування українською жестовою мовою

<p>Ресурси УЖМ для здійснення ефективної комунікації. УЖМ - ефективний засіб самовираження особистості. Роль жестівників, їхні види, можливості. Програмні засоби спілкування</p>	<p>Застосування стратегій осмислення інформації за допомогою візуалізації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відеопрезентація з елементами диспуту; - обговорення ролі УЖМ у житті глухої людини, ресурсів ЖМ, якими варто користуватися; - складання таблиці “Роль УЖМ...” з урахуванням функцій мови (інформаційна, 	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - володіє інформацією про важливу роль УЖМ у власному житті; - знає ресурси мови, наводить приклади користування такими ресурсами (вживу, онлайн), способами передачі інформації (смс, відео, чат), програмні засоби спілкування (ЗУМ, скайп, фейсбук та ін.); - бере участь дискусіях, розпізнає розбіжності в думках і толерантно обстоює власну позицію; - знає ЖО (РЕСУРС, ЗАСІБ, ІНТЕРНЕТ, СМС, ВІДЕО, СКАЙП, ФЕЙСБУК та ін.), правильно використовує їх власному мовленні; 	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток форм мовлення, пізнавальної і творчої активності, мислення, візуального сприймання, уваги на основі закріплення учнів з поняттями «УЖМ», «РЕСУРС», «ЗАСОБИ»; - розвиток індивідуальності - відчуття себе повноцінним користувачем УЖМ; - розвиток можливостей
---	---	--	--

<p>УЖМ. Правила спілкування. Етикет в інтернет мережі.</p>	<p>комунікативна, пізнавальна та ін.); – аналіз друкованих, електронних жестівників, їхня роль у здобутті нової інформації; – техніка “Мозковий штурм” щодо представлення власних думок, ціннісних орієнтацій про УЖМ. - бесіда; – обмін думками по створенню наочного плакату “Як правильно спілкуватися у ...”, “Особливості спілкування смс” та ін.; – есе “Мої враження від спілкування з другом по ...”; – дискусія “Комунікаційний етикет: за і проти” та ін.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - визначає функції УЖМ за допомогою вчителя і розпізнає їх на конкретних прикладах; - знає сучасні жестівники, користується ними для збагачення нової інформації, уточнення ЖО; - вміє представляти власну точку зору, думку щодо УЖМ, особливостей самовираження, доцільності користування зручними ресурсами, мережевими засобами; - правильно сформулювати своє звернення знайомства з іншими на УМ і УЖМ; - самостійно аналізує правильність (хибність) ЖО у різних формах мовлення; - бере участь в колективному переказі інформаційного тексту прямим і зворотним перекладом; - вміє будувати діалог і використовує різні форми запитання-відповідей (УЖМ, КЖМ, писемне мовлення); - знає і дотримується правил спілкування в аудиторії (дистанція, черговість, піднята рука, уважність та ін.), в інтернет мережі (різні застосунки). 	<p>застосування і урізноманітнення ресурсів для ефективної комунікації УЖМ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - удосконалення навичок візуального сприймання, розпізнання жестового мовлення; - удосконалення і розширення уявлень про правила спілкування ЖМ в різних умовах з урахуванням різних ситуацій; - формування культури етикетного спілкування (мовленнєвого етикету, правил поведінки в інтернет мережі, ввічливості).
<p>Вивчення і дослідження текстів</p>			

<p>Повторення та поглиблення вивченого про текст. Тема, ідея тексту. Ключові слова. Зміст тексту. План до тексту. Запитання до різних типів тексту. Типи текстів: есе, опис, роздум, розповідь. Опис як тип тексту. Опис у різних мовленнєвих жанрах; оголошення, загадка, художнє оповідання).</p>	<p>Застосування стратегій осмислення інформації за допомогою візуалізації: - пояснення з елементами бесіди; – переклад тексту (текстів) різних типів, – жести́вникова (словникова) робота, – використання (підбір) готових або групове складання запитань до тексту, підбір відповідей з тексту; - групове складання плану до опрацьованого тексту; - тренування у вмінні описувати предмети (приміщення, картини, зовнішність людини) за зразком, планом, картиною. - застосування стратегії осмислення змісту матеріалу, яка відповідає поставленій меті і типу тексту.</p>	<p>Учень/учениця: – розрізняє тему і ідею в тексті, визначає самостійно після ознайомлення з текстом (перекладом); - розпізнає зв'язок між попереднім досвідом і новими знаннями при вивченні теми “Текст”; - знає і правильно використовує терміни (ТЕМА, ІДЕЯ, ТВІР, ПУНКТИ ПЛАНУ, ТЕКСТ НАУКОВИЙ, ТЕКСТ ХУДОЖНІЙ, ТЕКСТ РОЗМОВНИЙ та ін.) – знає правила складання плану до тексту, вміє добирати відповідні змістові частини до пунктів плану; – за допомогою вчителя складає простий план до тексту (великого за обсягом), придумує заголовки, ділить текст на абзаци, відновлює текст, у якому порушена структура викладу змісту; – розуміє різницю між текстами (розповідь, опис, роздум), за допомогою вчителя класифікує твори-тексти; - здійснює пошук необхідної інформації для відповіді на запитання (пунктів плану); - вміє працювати над певним видом твору за детальним планом, сюжетними малюнками, за допомогою вчителя письмово викладати; - розуміє специфіку опису у текстах - загадка, оголошення, художнє оповідання,</p>	<p>розвиток вмінь організувати свою діяльність (планувати, ставити питання, відповідати, знаходити інформацію, виділяти ключові слова та ін.); розвиток самоконтролю, рефлексії (пояснення свого розуміння отримання нових знань); розвиток аналітико-синтетичної функції мислення в процесі створення простого плану до тексту, поділу тексту на абзаци, розрізнення типів текстів; – розвиток вмінь осмислення змісту прочитаного тексту (перекладу тексту) і поєднання інформації різними способами (словесними і жестовими); – розвиток зв'язного мовлення;</p>
---	---	---	---

		<p>наводить приклади з вивчених текстів інших предметів;</p> <ul style="list-style-type: none"> - відрізняє тексти розповіді від текстів опису, роздумів за допомогою ключових слів. - розуміє, відтворює зміст почутого повідомлення зручною формою мовлення; - висловлює власне ставлення до почутого; - стисло переказує зміст почутого повідомлення, підпорядковує намір висловлення темі та основній думці; - з допомогою вчителя знаходить у почутому повідомленні відповіді на поставлені запитання. 	<ul style="list-style-type: none"> - збагачення читацького, перекладного досвіду учнів; - розвиток здатності застосовувати здобуті знання, вміння, навички практично (читати перекладати, переказувати невеликі тексти, створювати власні висловлювання, записувати їх); - розвиток вміння відповідати на запитання за змістом сприйнятої інформації за текстом; - розвиток вміння описувати предмети (приміщення, картини, зовнішність людини) за зразком, планом, картиною.
Індивідуальне мовлення			

<p>Роль ввічливих ЖО у жестовому діалогічному мовленні. Вивчення досвіду опанування ввічливими ЖО у діалогічному мовленні. Мовленнєва поведінка. Правила спілкування.</p>	<p>Звернення до особистого досвіду учнів: пояснення з елементами бесіди; - заповнення таблиці з групами ввічливих ЖО або СО; - розрізнення СО (<i>добрий день - доброго дня, добра ніч - добраніч</i>) жестовою мовою; - робота з ЖЛ з метою подальшого складання ЖР з певними частинами мови (РОЗА ЗНАЄ БАГАТО ВВІЧЛИВІ СЛОВА); - складання діалогів за групою ввічливих ЖО і головними героями; - додавання у готові діалоги пропущених ввічливих ЖО або СО; - відновлення деформованих текстів з ввічливими ЖО (СО). Тематика діалогів визначається 3</p>	<p>- знає ввічливі ЖО: ПРИВІТ, ВІТАЮ, ДОБРИЙ РАНОК (ДЕНЬ, ВЕЧІР), ПЕРЕПРОШУЮ, БУДЬ ЛАСКА, ЛАСКАВО ПРОШУ, ПРОБАЧ(ТЕ) /ВИБАЧ(ТЕ), ДЯКУЮ, ДОБРАНІЧ, ДО ПОБАЧЕННЯ, їхні словесні відповідники: <i>привіт, вітаю, доброго ранку, доброго дня, доброго вечора, добраніч, до побачення</i>, правильно їх записує, відносить до певних частин мови, доречно використовує у діалогічному мовленні; - розуміє відмінність, розрізняє і правильно застосовує до ситуацій спілкування СО: <i>пробач (вибач) і пробачте (вибачте)</i> (ПРОБАЧАТИ); <i>дякую тобі, дякую вам</i> (ДЯКУВАТИ) та ін.; - розрізняє зміст понять ПРОШУ, ПРОСИТИ, ПЕРЕПРОШУЮ, знає їхні словесні відповідники; - знаходить граматичні помилки (ГП) і виправляє їх у деформованому тексті, пояснює правильне вживання ввічливих СО; - пояснює зміст прислів'їв “<i>Будь господарем своєму слову</i>”, “<i>Щире слово, добре діло душу й серце обіграло</i>”, “<i>Пташку пізнають по пір'ю, а людину - по мові</i>” засобом УЖМ за допомогою вчителя.</p>	<p>- розвиток індивідуальності /відчуття себе повноцінним користувачем ввічливих ЖО різних груп, - відпрацювання вміння спілкуватися з товаришами, вчителями, рідними з використанням відповідних ввічливих ЖО у діалогічному мовленні з необхідними навичками мовленнєвої поведінки, правил спілкування.</p>
---	--	--	---

	урахуванням міжпредметних зв'язків.	-	
<i>Соціокультурна компетентнісна змістова лінія</i>			
Міжнародна жестова мова. Міжнародна дактильна абетка (американська -ASL)			
Зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності	Очікувані результати навчання	Напрями компенсаторно-розвиткової роботи
<p>Повторення та поглиблення вивченого у п'ятому класі.</p> <p>Дактильна абетка. Правила дактилювання.</p> <p>Знайомство з міжнародною ЖМ(ASL).</p> <p>Вивчення міжнародної жестової мови за ASL.</p> <p>Числа.</p> <p>Овочі.</p> <p>Фрукти.</p> <p>Сім'я.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розповідь; – пояснення з елементами бесіди, демонстрацією наочності; – вправи на пальчикову гімнастику; – Вправи на уточнення семантичного значення ЖО певної тематики з ознайомленням (уточненням) ЖО у відеожестівниках; - вправи на порівняльний (кінетичний) аналіз, 	<ul style="list-style-type: none"> - знає, що таке міжнародна жестова мова (МЖМ) як мовна система, де і чому використовується глухими користувачами; порівнює з УЖМ, розуміє взаємозв'язок УЖМ і МЖМ і роль у налагодженні ефективної комунікації глухих користувачів різних країн світу; - знає дактилями МЖА (ASL), вміє показувати, застосовує при послідовному дактилюванні; - знаходить подібні дактилями з УЖМ та МЖМ (ASL) за конфігурацією: А-А,S; В-В; Е-О; І-І; К-Н,К; О-F; П-N; С-С; Т-М; У-У; Х-Х; Ц-У; Я-R. - знає і дотримується правил дактилювання (основних, додаткових); - використовує власний мовленнєвий досвід як базу для вивчення МЖМ; 	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток і збагачення уявлень МЖМ (ASL), особливості використання; -порівняння накопиченого досвіду в УЖМ з початковими уявленнями МЖМ щодо представлення понять тематичного спрямування, вивчення необхідних початкових характеристик ЖО (кінетичних, структурних, семантичних); -удосконалення прийомів використання візуальних,

	<p>співставлення українських дактилем і дактилем міжнародної дактильної абетки;</p> <p>- вправи на формування навичок показу, зчитування, розрізнення, повторення (дублювання);</p> <p>– групове обговорення з осмисленням норм і цінностей українського і європейського (світового) комунікативного контексту;</p> <p>- вправи на підбір, постановку запитань з метою встановлення значення ЖО: розуміння залежності значення ЖО від контексту (зміни інформації);</p> <p>- застосування стратегії осмислення змісту інформації, які відповідають поставленому завданню;</p> <p>– дидактичні ігри;</p>	<p>- порівнює і аналізує ЖО за компонентами (КАРТОПЛЯ-ПОТАТО, ГАРБУЗ - PUMPKIN, БАНАН-BANANA);</p> <p>- за допомогою вчителя вивчає, порівнює, здійснює послідовний розбір побудови жесточисел на позначення 1, 2, 4, 5 в УЖМ та ASL і вміє пояснити точних конфігурацій при показі числожестів;</p> <p>-розрізняє тематичні ЖО за компонентами: МАМА (УЖМ) – конфігурація вертикально по обох щоках, MOTHER (ASL) - конфігурація (великим пальцем) посередині підборіддя; ТАТО (УЖМ) - конфігурація горизонтально з лоба на підборіддя; FATHER (ASL) - конфігурація (великим пальцем) посередині лоба;</p> <p>- веде “Мій жестівник МЖМ”, поповнює новими жестами, вчиться записувати англійськими літерами.</p>	<p>просторово-рухових вмій і навичок при передачі точності, чіткості, доступності мовленнєвого матеріалу з метою якісного сприймання(зчитування);</p> <p>-формування уявлень про зручні прийоми порівняння, співставлення, аналізу ЖО;</p> <p>-збагачення активного жестівника (словника) учнів МЖМ(ASL);</p> <p>-розширення можливостей кола спілкування за рахунок вивчення МЖМ з глухими іноземними користувачами.</p>
--	---	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> - обмін думками; - групова, <p>диференційована творчо-пошукова, письмова робота.</p>		
Повторення			
<p>Систематизація, узагальнення компетентностей, здобутих впродовж навчального року.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - використання наочності (відео- і мультимедійна презентація, таблиці); - бесіда; - робота з текстами у різних формах мовлення (дактильне, жестове природне, жестове кальковане, письмове, усне); - робота з жестівниками: підбір жестів за певним компонентом; вивчення і порівняння складних (складених) жестів; ознайомлення з графічною фіксацією жесту (фото, малюнок, відео), його елементів; - побудова ЖСП і ЖР з 	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає компоненти жесту (конфігурація, локалізація, характер і напрям руху, немануальний компонент), правильно називає і позначає; - добирає ЖО різної конфігурації, на цій основі пояснює зміст ЖО; - класифікує жести за різним значенням; - знає, що таке семантичне значення жесту, перекладає на УМ, самостійно аналізує правильність чи хибність семантичного значення ЖО в ЖСП та ЖР, наводить приклади; - знає дактилеми МЖА(ASL), вміє показувати, застосовує при послідовному дактилюванні; - розпізнає морфологію самостійних та службових частин мови УЖМ, знає і правильно ставить запитання, наводить приклади; 	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток і систематизація знань з розділів : «Кінетика. Будова жесту», «Семантика», «Жестоназва», «Жестоознака», «Жесточисло», «Жестодія», «Жестоособа», «Прижестодія», «Прижест», «Синтаксис простого речення з однорідними членами», «Вивчення і дослідження текстів», «Індивідуальне мовлення», «Спілкування УЖМ: аудиторне, мережеве», «Міжнародна

	<p>ЖО, застосування точної жестової лексики для складання речень певними частинами мови;</p> <ul style="list-style-type: none"> - спостереження над ЖО у ЖСП і ЖР; – обмін думками; – індивідуальна робота із застосування з НК; – дидактичні ігри; - вправи на порівняння і визначення структурних особливостей ЖО в рідній і МЖМ; - складання речень з вивченими лексичними одиницями, введення їх у тексти різних жанрів; – тренувальні вправи, в т.ч і письмові, жестові диктанти, прямий і зворотній переклад різних семантичних груп ЖО; – диференційована й індивідуальна робота з формування мовленнєвих, вмінь, навичок при вивченні ЖО (СО) 	<ul style="list-style-type: none"> - знає, що таке синтаксис, називає основні одиниці (ЖО, ЖСП, ЖР), які є елементами побудови синтаксичних одиниць вищого порядку; - знає, що ЖО є будівельним матеріалом для ЖСП і ЖР, вміє будувати ЖСП і ЖР з ЖО і використовувати у мовленні; - виразно читає поетичні твори з урахуванням норм УМ і УЖМ; - розуміє зміст приказок (прислів'їв, загадок), здійснює переклад (за необхідною допомогою), бере активну участь у груповому тлумаченні змісту нових СО; - вміє розповідати, описувати, міркувати, виражати думки за планом (серією сюжетних малюнків) - 5-15 ЖР; - вміє у тексті виражати свої почуття, ставлення, правильно представляти факти, переказувати за самостійно складеним планом, створюючи власні висловлювання; - веде і заповнює “Мій словничок”, “Мій жестівник МЖМ”, поповнює новими ЖО (СО), вчиться записувати англійські слова, правильно користується літерами. 	<p>жестова мова (ASL-американська дактильна абетка)»;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розвиток і збагачення жестового мовлення шляхом точного відтворення компонентів жесту; - розвиток жестового мовлення, рухової моторики, візуального сприйняття про інформацію, текст, тему висловлювання, монологічне та діалогічне мовлення, типи мовлення; – розвиток жестово-словесного мовлення у процесі засвоєння компетенцій Нової української школи; - удосконалення і закріплення виразності рухів, чіткої образності ЖО у віршованих текстах для якісного зчитування; - удосконалення прийомів використання
--	---	---	---

	тематичних груп.		<p>візуальних, просторово-рухових вмінь і навичок при передачі точності, чіткості, доступності мовленнєвого матеріалу з метою якісного сприймання(зчитування);</p> <ul style="list-style-type: none"> - формування уявлень про зручні прийоми порівняння, співставлення, аналізу ЖО; - збагачення жестово-словникового запасу новими поняттями.
--	------------------	--	---

Рекомендована тематика для поглибленого вивчення

Українська мова серед інших мов світу. Краса і багатство української мови.
 Рідна мова – не полова: її за вітром не розвієш”. Спілкування державною мовою в різних комунікативних ситуаціях.
 Народні свята українців.
 Видатні постаті України.
 Вишиванка – символ українського народу.
 «Освіта – скарб; праця – ключ до нього». Калейдоскоп професій.
 Гроші, їхня роль у суспільстві. Придбання товарів у магазині, на ринку, вулична торгівля.
 Сонячна система. Всесвіт. Астрономічні інструменти та спостереження.
 Історія нашого міста.
 Герої нашого часу. Небесна сотня.

Військова техніка Збройних Сил України.
Як правильно діяти у конфліктних ситуаціях?
Дружба у шкільному колективі.
Повага до старших. Правила етикету.
Сімейні традиції мого роду.
Права і обов'язки громадян України або Права і обов'язки учнів. Усі люди рівні.
Електронна пошта: можливості і зручності.
Мережеві спільноти.
Робототехніка.
Безпека вдома (побутові прилади, домашня аптечка та побутова хімія). .
Пожежна безпека. Селфі.
Поведінка з домашніми, бездомними, дикими тваринами.
Загартування.
Раціональне харчування.
Роль математики в розвитку цивілізації. Видатні математики світу.
Екскурсії: Кондитерська фабрика. Аптечний склад (виробництво). Поліція. Швидка допомога. Ботанічний сад.

Рекомендовані ресурси:

1. Богданова О.Ю. Коновалова М.В. (2019). Словник синонімів та антонімів сучасної української мови. 5–11-й класи. Київ: Видавнича група «Основа». 176 с.
2. Географічний жестівник: континенти, країни, міста. С. Кульбіда, І. Чепчина та ін. Посібник. Київ: СПКТБ УТОГ. 2014. 96 с.
3. Глібчук Н., Добосевич У. (2016). Словник міжчастиномовних омонімів сучасної української мови, Львів, Видавництво “Апріорі”, 640 с
4. Іванюшева Н.В., Скурчинський В.В. (2020). Минуле і сучасне у жестовій мові: посібник. Київ: СПКТБ УТОГ. 230 с.
5. Малиновський А. (2020). Кольори тиші. Режим доступу <https://www.facebook.com/kolorytyshi.CO/videos/artem-malynovskyi/415358642968018/>

6. Українська жестова мова. Жестівник : навчальний посібник. С.Кульбіда, І.Чепчина та ін. К.: [Педагогічна думка], 2012. 206 с.
7. Український жестівник для батьків. Жестівник. С. В. Кульбіда, І. І. Чепчина, Н. В. Іванюшева, Н. Б. Адамюк. НАПН України, Ін-т спец. педагогіки, Лаб. Жестової мови, Укр. т-во глухих. К.: СПКТЬ УТОГ, 2011. 380 с.
8. Словник жестових мов. Режим доступу <https://www.spreadthesign.com/uk.ua/search/>